

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นที่ 05

05

การท่องเที่ยว

welcome to
THAILAND

“ท่องเที่ยวไทย สู่ความยั่งยืน”

แผนแม่บทประเด็น (05) การท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพ และยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ (1) **ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น** (2) **รายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองรองเพิ่มขึ้น** และ (3) **ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น** ซึ่งมีส่วนในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

ทั้งนี้ เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่เริ่มระบาดตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม 2562 ที่ผ่านมา ทำให้การท่องเที่ยวโลกหดตัวอย่างหนัก การเดินทางระหว่างประเทศยังมีข้อจำกัด รวมทั้งมาตรการจำกัดการเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศ ทำให้ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาลดลงอย่างมากในรอบสิบกว่าปี แม้ว่าจะมีการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 แล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อที่กลายพันธุ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจากสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยของปี 2564 (จำนวนยอดสะสมเบื้องต้น) (International Tourist Arrivals to Thailand 2021) (มกราคม - ตุลาคม) ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่าในปี 2563 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 6,692,775 คน และในปี 2564 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพียง 106,117 คน ลดลงสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 98 ในช่วงที่ผ่านมา

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

050001

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

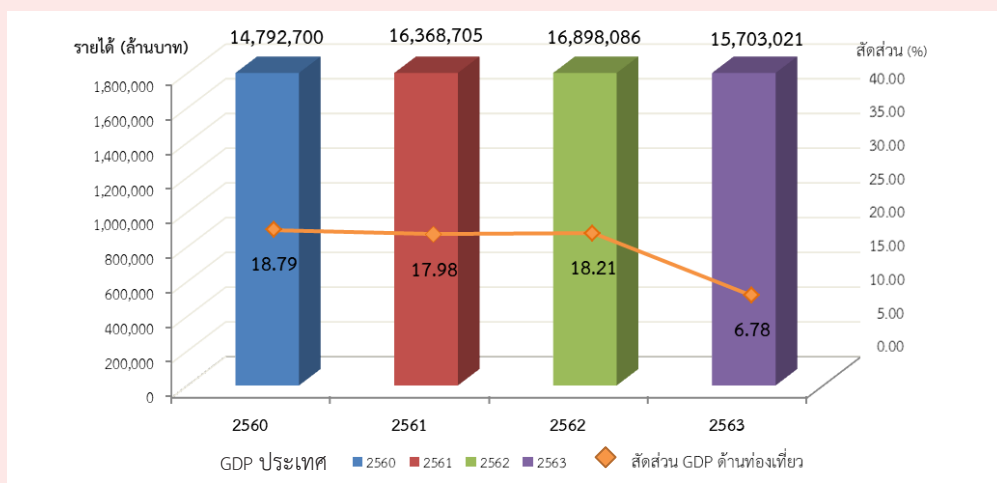
สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละ 22

โดยในช่วงปี 2561 - 2562 มีสัดส่วนคงที่อยู่ที่ร้อยละ 17.98 และ 18.21 ตามลำดับ แม้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่ขณะเดียวกันในช่วงปี 2563 ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวของไทยอย่างมาก โดยธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยวสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้ และส่งผลให้อุตสาหกรรม

การท่องเที่ยวในประเทศไทยหยุดชะงัก โดยในปี 2563 สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ของประเทศด้านการท่องเที่ยวหดตัวลดลงจากปี 2560 ถึงร้อยละ -63.92 ดังนั้น ในการบรรลุเป้าหมายสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยในช่วงปี 2561 – 2565 คิดเป็นร้อยละ 22 ทำให้ประเทศไทยต้องมีสัดส่วน GDP ด้านการท่องเที่ยวอย่างน้อยอยู่ที่สัดส่วนร้อยละ 22.92 ต่อ GDP รวมของประเทศ จึงจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นับเป็นประเด็นท้าทายอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องรับมือจากความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะ การดำเนินมาตรการผ่อนคลายเป็นมาตรการส่งเสริมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และการรองรับ การแพร่ระบาดของโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคอุบัติใหม่ เป็นต้น

สัดส่วน GDP รวมของประเทศด้านการท่องเที่ยว ต่อ GDP รวมของประเทศ

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

050002

รายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองรองเพิ่มขึ้น

ปี 2562

ปี 2563

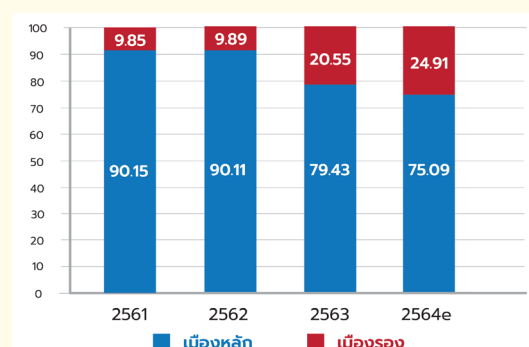
ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองหลักและเมืองรอง สัดส่วน 80 : 20

โดยในช่วงปี 2561 – 2562 สัดส่วนรายได้เมืองรองต่อเมืองหลักยังต่ำกว่าค่าเป้าหมายอย่างมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีพฤติกรรม การท่องเที่ยวในเมืองหลักเป็นส่วนใหญ่ แต่จากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ โควิด-19 ระหว่างปี 2563 – 2564 ที่ผ่านมานั้น ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทาง เข้ามาในประเทศไทยลดลงอย่างมาก อย่างไรก็ตาม

สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองต่อรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเน้นความยั่งยืน มีการผสมผสาน วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา และความเป็นไทยเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการ เดินทางท่องเที่ยวกระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว ในเมืองรองมากขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งภาครัฐและเอกชนได้มีมาตรการสนับสนุนและกระตุ้นการท่องเที่ยว จากนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในเมืองรองเพื่อการกระจายและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองในปี 2564 มีอัตราเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 24.91 ซึ่งมากกว่าปี 2563 ที่ผ่านมาอย่างสูง ทั้งนี้ หากพิจารณาจากสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองในช่วงปี 2561 เป็นต้น มานั้น พบว่ามีค่าเฉลี่ยสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองอยู่ที่ร้อยละ 16.3 ซึ่งยังต้องดำเนินการกระตุ้น และสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวในเมืองรองมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้มีอัตราส่วนรายได้ จากการท่องเที่ยวเมืองหลักร้อยละ 80 และเมืองรองร้อยละ 20 อีกทั้ง ประเทศไทยยังคงต้องให้ความสำคัญ ในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อรองรับ การท่องเที่ยวอย่างปลอดภัยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ต่อไป

050003

ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว
ของประเทศไทยดีขึ้น

ปี 2562

ปี 2563

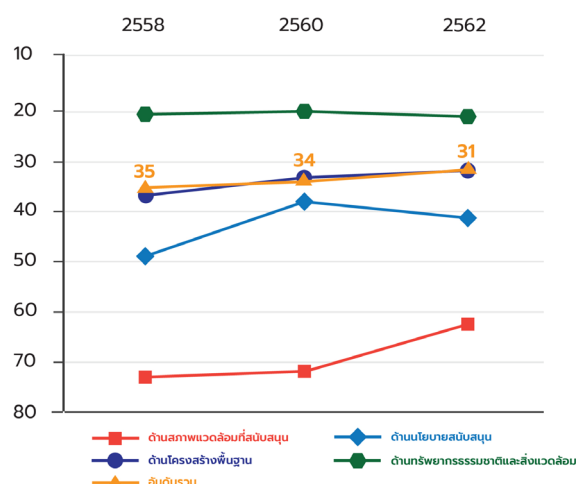
ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดย Travel & Tourism Competitiveness Index : TTCI อยู่ในอันดับ 1 ใน 30

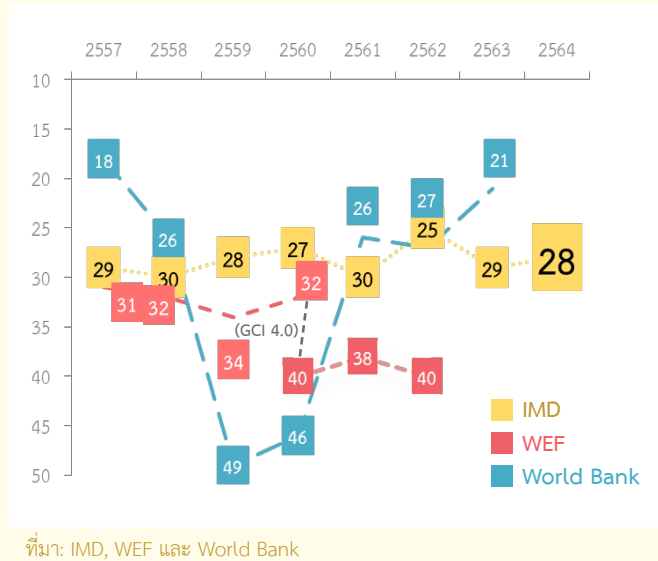
โดยในปี 2562 ประเทศไทยได้รับการ จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้าน การท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) โดยสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) อยู่ในอันดับที่ 31 จาก 140 ประเทศ ดีขึ้น 3 อันดับ จากปี 2560 คงที่ ในอันดับที่ 3 ของอาเซียน รองจากสิงคโปร์ และ มาเลเซีย เนื่องจากการจัดอันดับขีดความสามารถใน การแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) มีการดำเนินการ ทุก ๆ 2 ปี โดยยังไม่มีรายงานผลการจัดลำดับ ในปี 2564 ทำให้การประเมินสถานการณ์การบรรลุ เป้าหมายต้องเทียบเคียงจากการสำรวจและจัดอันดับ

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยว
ของไทยในด้านต่าง ๆ (TTCI) ปี 2562

ขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบัน IMD โดยในปี 2564 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 28 จาก 64 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก ขยับขึ้น 1 อันดับ จากอันดับที่ 29 ในปีที่แล้ว เมื่อพิจารณาจากปัจจัย 4 ด้านที่ใช้ในการจัดอันดับ ไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันดีขึ้นจากปีที่แล้วใน 3 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในขณะที่ ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) มีอันดับที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2563-2564) จากผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ต่อภาพรวมเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวและบริการสำหรับประเทศไทย จากแนวโน้มผลการจัดอันดับของไทยในช่วงที่ผ่านมา อาจกล่าวได้ว่าอันดับความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างคงที่ แต่จะมีความผันผวนในปีที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกหรือสถานการณ์ภายในประเทศ ถึงแม้ในปี 2564 ไทยมีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ นั้น ยังคงสะท้อนได้ว่าประเทศไทยยังมีความท้าทายในการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งในเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของโลกอนาคต

ทั้งนี้ ยังมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ได้แก่ (1) การส่งเสริมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวคนไทยและต่างชาตินึกถึงและตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย บนแนวคิดนักท่องเที่ยวมั่นใจว่าจะมีความสุขเมื่อได้มาและกลับไปอย่างปลอดภัย (2) การสร้างความเชื่อมั่นความปลอดภัยด้านสาธารณสุขและอนามัยให้เพิ่มมากขึ้น ตามโครงการมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) (3) การเพิ่มสมรรถนะของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีความยืดหยุ่นและสร้างสรรค์ในการปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งในภาวะวิกฤติและภาวะปกติ (4) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำตลาดการท่องเที่ยวเชิงรุกและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจและชุมชนและ (5) การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยปรับสมดุลใหม่เพื่อความยั่งยืนเพื่อรักษาธรรมชาติที่ฟื้นตัวดีขึ้นจากช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มุ่งสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของการรักษาสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

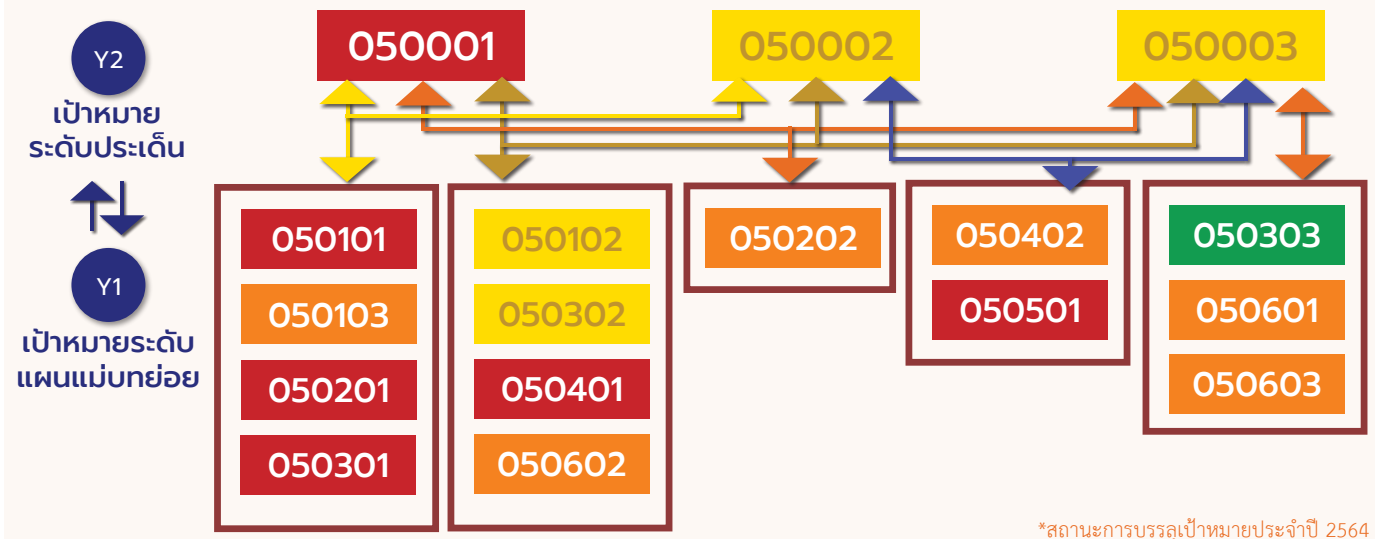
ในการนี้ การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนนับเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง โดยภาคเอกชนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนโยบายของภาครัฐ และทิศทางการท่องเที่ยวสมัยใหม่ รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของเชื้อโรคอุบัติใหม่ ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินนโยบายการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว และยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการเดินทางท่องเที่ยวอีกด้วย

แผนแม่บทฯ ประเด็น (05) การท่องเที่ยว

ประกอบด้วย 14 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

050101

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ขยายตัวร้อยละ 10

โดยเทียบเคียงจากรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบของ อพท. จำนวน 20 ชุมชน หดตัวถึงร้อยละ 40.30 ต่อเนื่องจากปี 2563 ที่หดตัวอยู่แล้วร้อยละ 46.54 ซึ่งหากพิจารณาร้อยละเฉลี่ยพบว่า มีส่วนทำให้รายได้โดยรวม ลดลงร้อยละ 12.37 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับวิกฤต

050102

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุ ในปี พ.ศ. 2565 คือ จำนวนเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เพิ่มขึ้น 5 เมือง

ในปี 2562 ประเทศไทยมีเมืองที่ได้รับการประกาศให้เข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ทั้งหมด 4 แห่ง ทั้งนี้ หากสามารถผลักดันให้อย่างน้อย 1 จังหวัด ได้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ในรอบการประกาศ ผลเดือนพฤศจิกายน 2564 จะส่งผลให้บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

050103

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

สินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของจำนวนสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ขยายตัวร้อยละ 5

โดยเทียบเคียงจากจำนวนสินค้าและบริการที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) โดยในปี 2564 มีการขึ้นทะเบียนสินค้า GI เพิ่มขึ้นเพียง 4 รายการ โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ 2.65 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

050201

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ขยายตัวร้อยละ 5

โดยจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจาก 10,482,066 คน ในปี 2563 เป็น 3,513,737 คนในปี 2564 หรือลดลงร้อยละ 66.48 และรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจลดลงจาก 61,317 ล้านบาทในปี 2563 เป็น 7,565 ล้านบาทในปี 2564 หรือลดลงร้อยละ 87.66 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับวิกฤต

050202

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

การเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติของไทย กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับของไทยในการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติ ตามดัชนี International Congress and Convention Association (ICCA) อยู่อันดับ 1 ใน 23

โดยเทียบเคียงจากจำนวนการจัดประชุมของโลกเปรียบเทียบกับจำนวนการจัดประชุมของประเทศไทย ซึ่งพบว่าในปี 2563 จำนวนครั้งในการจัดประชุมนานาชาติของไทยมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญและเป็นไปในทิศทางเดียวกับสถานการณ์โลก โดยการจัดประชุมนานาชาติของโลกมีจำนวนลดลงถึงร้อยละ -73.73 ในขณะที่ประเทศไทยลดลง -72.35 เมื่อเทียบกับช่วงปี 2560 - 2562 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

050301

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย เพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ขยายตัวร้อยละ 5

จากข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ในปี 2563 รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หดตัวอย่างมีนัยสำคัญถึงร้อยละ 99.6 จากปี 2562 ส่งผลให้ภาพรวมตั้งแต่ปี 2561 - 2563 หดตัวเฉลี่ยร้อยละ 30.04 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับวิกฤต

050302

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย โดย Global Wellness Institute ดีขึ้น อยู่ในอันดับที่ 12

โดยเทียบเคียงจากผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน (IMD) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพ พบว่า หลังจากปี 2561 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านสุขภาพดีขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพของไทย ซึ่งในปี 2564 ปรับตัวดีขึ้นถึง 15 อันดับ จากปี 2561 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

050303

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นร้อยละ 5

โดยเทียบเคียงจากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2564 มีสถานประกอบการนวด และสถานประกอบการด้านสปา รวมเพิ่มขึ้นจำนวน 1,542 แห่ง หากพิจารณาตั้งแต่ปี 2561 พบว่า มีการขยายตัวเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 66 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับบรรลุค่าเป้าหมาย

050401

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

รายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ขยายตัวร้อยละ 5

โดยเทียบเคียงจากจำนวนเรือและวันท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสำราญทางเรือในประเทศไทยเป็นข้อมูล เพื่อสะท้อนการเติบโตของรายได้ดังกล่าว จากรายงานของสมาคมล่องเรือสำราญระหว่างประเทศ (CLIA) พบว่า ในช่วงปี 2560 – 2562 มีอัตราการเติบโตในระดับสูง ขณะที่การประเมินสถานะของประเทศไทย พบว่า มีอัตราการเติบโตของจำนวนเรือและวันท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกันกับภาพรวมของภูมิภาค แม้ว่าการเติบโตของจำนวนเรือจะต่ำกว่าเป้าหมาย โดยมีการเติบโตเพียงร้อยละ 4 ต่อปี แต่มีจำนวนวันท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับวิกฤต

050402

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

การขยายตัวของท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ จำนวนท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทย เพิ่มขึ้น 2 ท่าเรือ

โดยในช่วงปี 2562 – 2564 มีท่าเทียบเรือที่อยู่ระหว่างพัฒนาให้เป็นท่าเรือท่องเที่ยว จำนวน 9 ท่า ขณะที่การพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่รองรับการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นการเฉพาะ ยังจำกัดอยู่ในระยะของการศึกษาความเหมาะสมในการลงทุนและการออกแบบท่าเทียบเรือ โดยคาดว่า ณ สิ้นปี 2565 จะดำเนินการได้เพียงการปรับปรุงท่าเรือเดิมให้เป็นท่าเรือท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ขณะที่การพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่จะยังไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

050501

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน ขยายตัวร้อยละ 5

โดยเทียบเคียงจากข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ในปี 2563 จำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 3.74 ล้านคน ลดลงถึงร้อยละ 66 จากปี 2562 จึงอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาคในช่วงปีที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับวิกฤต

050601

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) อยู่อันดับ 1 ใน 70

โดยเทียบเคียงจากจำนวนคดีความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ณ เดือนตุลาคมปี 2564 อยู่ที่ 69,759 คดี ลดลงจากปี 2563 ที่มีจำนวน 82,994 คดี หรือคิดเป็นอัตราลดลงร้อยละ 15.9 และในขณะที่ปี 2563 ลดลงจากปี 2562 ที่มีจำนวน 92,262 คดี หรือคิดเป็น ร้อยละ 10.05 สะท้อนให้เห็นถึงอัตราการเกิดคดีความผิดทางอาญาที่ลดลงอย่างต่อเนื่องซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

050602

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวมีคุณภาพและมาตรฐานดีขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุ ในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางน้ำ โดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) อยู่อันดับ 1 ใน 50

โดยเทียบเคียงสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดย IMD ซึ่งมีการจัดอันดับจากจำนวน 64 ประเทศทั่วโลก โดยประเทศไทยมีอันดับภาพรวมความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่อันดับที่ 43 (เพิ่มขึ้น 1 อันดับ จากปี 2563) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

050603

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุ ในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับขีดความสามารถด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) อยู่อันดับ 1 ใน 110

โดยเทียบเคียงสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดย IMD จากจำนวน 64 ประเทศทั่วโลก โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย (1) การบำบัดน้ำเสีย อยู่ในอันดับที่ 54 (2) ประสิทธิภาพการใช้น้ำ อยู่ในอันดับที่ 56 (3) ข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในอันดับที่ 28 (4) มลภาวะทางอากาศ อยู่ในอันดับที่ 54 และ (5) การเจริญเติบโตของพื้นที่ป่า อยู่ในอันดับที่ 50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

050101

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

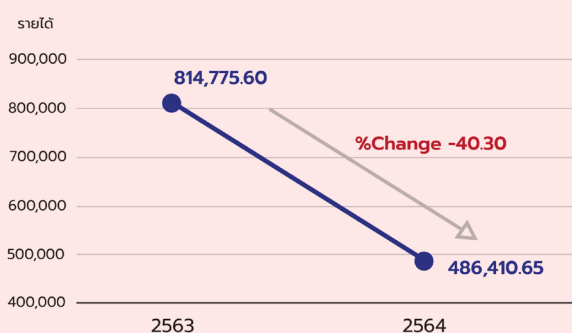
ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเฉลี่ยร้อยละ 10

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และเอกลักษณ์ของสถานที่ จึงเป็นโอกาสให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรอง ซึ่งหากมีการส่งเสริมที่ตรงจุด รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมจะสนับสนุนเป้าหมายการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่เมืองรอง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการค้นหาฐานทุนวัฒนธรรมของพื้นที่ การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยว การทำการตลาด ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ทั้งนี้ ในปี 2563 ประเด็นท้าทายส่วนใหญ่อยู่ที่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ไม่เพียงพอ การไม่มีเจ้าภาพหลักที่ชัดเจนจึงไม่สามารถบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง ตลอดจนปัญหาด้านศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน อีกทั้ง สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นความท้าทายของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอยู่ระหว่างจัดเก็บข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อให้ครบถ้วนสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม เบื้องต้นสามารถพิจารณาสถานการณ์รายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) ซึ่งมีแนวคิดและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้ โดยในปีงบประมาณ 2564 พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยว

รายได้จากการท่องเที่ยวชุมชน (หน่วย:บาท)

ที่มา: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.)

ชุมชนต้นแบบของ อพท. จำนวน 20 ชุมชน หดตัวถึงร้อยละ 40.30 ต่อเนื่องจากปี 2563 ซึ่งหดตัวอยู่แล้ว ร้อยละ 46.54 โดยการหดตัวอย่างรวดเร็วมาจากชุมชนดักบาตรรับอรุณที่มีรายได้ลดลงถึงร้อยละ 85.96 ซึ่งหากพิจารณาร้อยละเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก พบว่า มีส่วนทำให้รายได้โดยรวมลดลงร้อยละ 12.37 ทั้งนี้ การลดตัวอย่างรวดเร็วเป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีการล็อกดาวน์ทั่วประเทศตามคำสั่งของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 หรือ ศบค. เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โดยเฉพาะการแพร่ระบาดระลอกใหม่ในช่วงเดือนธันวาคม 2563 และในเดือนเมษายน 2564 ส่งผลให้หลายพื้นที่ที่ไม่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวตั้งแต่เดือนมกราคม 2564 ถึงปลายเดือนกันยายน 2564 อย่างไรก็ตาม ยังมีบางพื้นที่ท่องเที่ยวพิเศษที่สามารถเปิดดำเนินการท่องเที่ยวได้ตามปกติ ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อย ทั้งนี้ ค่าเป้าหมายที่กำหนดให้รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขยายตัวร้อยละ 10 ต่อปี จึงมีความท้าทายอย่างมากสำหรับประเทศไทย

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ 2564 มีการปรับปรุงประเด็นท้าทายเกี่ยวกับคำจำกัดความ และแนวทางในการบูรณาการกันระหว่างหน่วยงาน โดยมีการจัดทำคำจำกัดความที่จะใช้ในการเก็บข้อมูล และการพัฒนาที่ตรงจุด การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอยู่ระหว่างดำเนินการจัดเก็บรายได้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ซึ่งคาดว่าจะได้หลักการและข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปเปรียบเทียบได้ตั้งแต่ปี 2565 เพื่อให้การจัดเก็บรายได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึง มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างเพื่อพลิกโฉมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย โดยการเพิ่มสัดส่วนนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและรายได้สูงในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้หลากหลายไม่กระจุกตัว ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินโครงการสร้างสรรค์นวัตกรรมและเพิ่มมูลค่าวิถีไทย และโครงการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ เพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวสู่ระดับมาตรฐานสากล และเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าและบริการ รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ในส่วนของ อพท. เจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนในประเด็นนี้ อยู่ระหว่างเตรียมการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร ระยะ 5 ปี (2566-2570) เพื่อสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม พร้อมยกระดับเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมให้เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้แผนงานส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย ทั้งนี้ ช่วงไตรมาสที่ 4 ของปี 2564 รัฐบาลมีนโยบายการเปิดรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศจึงเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่น และการรับรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ไทยเป็น Top of Mind สำหรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ที่ผ่านมามีความพยายามในการจัดทำคำจำกัดความ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม แต่ยังไม่สามารถแล้วเสร็จและนำไปใช้ได้ภายในปี 2564 อีกทั้ง การกำหนดแนวทางในการส่งเสริมยังไม่สามารถบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง ซึ่งหลายหน่วยงานอยู่ระหว่างการพัฒนาตัวชี้วัดนี้ให้สามารถบรรลุเป้าหมายให้ได้มากที่สุด สำหรับประเด็น ท้าทายสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนาน ส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมต้องหยุดชะงัก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวที่มีการรวมกลุ่ม ของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดในประเทศเริ่มคลี่คลายลงในช่วงตุลาคม 2564 ประกอบกับ การผ่อนคลายมาตรการของ ศบค. และโครงการกระตุ้นการท่องเที่ยวโดยภาครัฐ อาทิ โครงการเราเที่ยว ด้วยกัน โครงการทัวร์เที่ยวไทย ส่งผลให้การท่องเที่ยวเริ่มกลับมาฟื้นตัว รวมถึง นโยบายการเปิดรับ นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศในเดือนพฤศจิกายน 2564 ซึ่งคาดว่าจะช่วยกระตุ้นสถานการณ์การท่องเที่ยวไทย ได้อีกครั้ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ประเด็นท้าทายสำคัญที่ยังคงต้องเร่งพัฒนา คือ การบูรณาการ การทำงานร่วมกันตลอดทั้งห่วงโซ่คุณค่า จึงควรรหาแนวทางเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นองค์รวม อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้ง ควรใช้โอกาสจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เตรียมความพร้อม และยกระดับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผลักดันการเข้าถึงสื่อออนไลน์ ของผู้ประกอบการในพื้นที่พิเศษเพื่อทำให้เกิดการท่องเที่ยววิถีใหม่ ทั้งในด้านการขายสินค้าท้องถิ่นออนไลน์ และการสร้างการรับรู้สถานที่ท่องเที่ยวชุมชนผ่าน สื่อออนไลน์ เป็นต้น รวมถึงสร้างความเชื่อมั่น และการรับรู้ เพื่อให้ไทยเป็น Top of Mind สำหรับนักท่องเที่ยวคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเลือกที่จะมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นประเทศแรกภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาด ของเชื้อโควิด-19 อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับฐานทรัพยากร ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่อาจจะส่งผลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จึงควรมีการกำหนดความสามารถ ในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) ตลอดจนสร้างแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับ การท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าว

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

**เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
และวัฒนธรรม จำนวน 5 เมือง

เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่เมืองรองได้มากขึ้นแล้ว ยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้ เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ คือ เมืองที่เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network - UCCN) ซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องผลักดันผ่านประเด็นสำคัญ อาทิ การค้นหาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของเมืองและชุมชน การพัฒนานวัตกรรมเพื่อต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริหารจัดการเมืองและชุมชน และการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเพิ่มขึ้นของเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสร้างสรรค์และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 ค่าจำกัดความของเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมยังไม่ชัดเจน และการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐแต่ละหน่วย ภาคเอกชน และภาคประชาชน ยังคงเป็นประเด็นท้าทาย อีกทั้ง สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

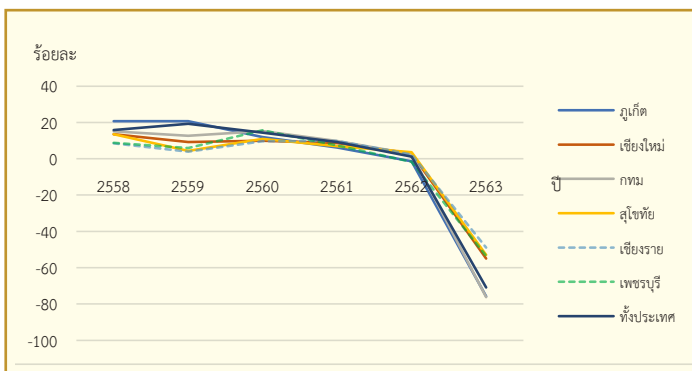

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันประเทศไทยมีเมืองที่ได้รับการประกาศให้เข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกจำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย (1) ภูเก็ต (Gastronomy, 2558) (2) เชียงใหม่ (Craft and Folk Art, 2560) (3) กรุงเทพมหานคร (Design, 2562) และ (4) สุโขทัย (Craft and Folk Art, 2562) ซึ่งเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกเป็นเมืองที่เน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ครอบคลุมสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ

และสิ่งแวดล้อม การแลกเปลี่ยนถ่ายทอดประสบการณ์องค์ความรู้และกิจกรรมการสร้างรูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับโลก และการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ แสดงให้เห็นว่าทั้ง 4 เมืองมีศักยภาพที่จะดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ ซึ่งปัจจุบันไทยอยู่ระหว่างเสนอให้จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเพชรบุรีเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO ทั้งนี้ หากสามารถผลักดันให้อย่างน้อย 1 จังหวัด ได้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ในรอบการประกาศผลเดือนพฤศจิกายน 2564 จะส่งผลให้บรรลุค่าเป้าหมายจำนวนเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมในปี 2565 ได้

อัตราการขยายตัวของรายได้นักท่องเที่ยว

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ 2564 หลายหน่วยงานดำเนินการค้นหาทุนทางวัฒนธรรมเพื่อต่อยอดพัฒนาสินค้าและบริการ ตลอดจนการพัฒนาวัฒนธรรมและพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มขึ้นของเมืองและชุมชน ผ่านการจัดทำแผนงานและโครงการภายใต้งบประมาณและงบประมาณด้านการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว อาทิ โครงการพัฒนาทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่การสร้างสรรคตราสัญลักษณ์ (Story Telling To Branding) ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และโครงการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ เพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวสู่ระดับมาตรฐานสากล ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในส่วนของการพัฒนาที่จะนำไปสู่การเข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ได้ดำเนินการพัฒนาและผลักดันให้จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเพชรบุรี สมัครเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network-UCCN) ประจำปี พ.ศ.2564 โดยจังหวัดเชียงรายสมัครเข้าร่วมในฐานะเมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบ ขณะที่จังหวัดเพชรบุรีสมัครเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร ทั้งนี้ ทั้งสองจังหวัดได้ผ่านการพิจารณาอย่างละเอียดครบตามจุดเน้นที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ขององค์การยูเนสโก อาทิ นโยบายและความมุ่งมั่นของเมือง การมีกลไกและการบริหารจัดการเพื่อแสดงถึงการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ เมืองเป็นที่รู้จักของนานาชาติ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งความพร้อมของการรับเป็นเจ้าภาพจัดงานระดับนานาชาติ และสถาบันการศึกษาที่จะเชื่อมโยงในการสืบทอด นอกจากนี้ อพท. อยู่ระหว่างเตรียมขยายเครือข่ายการพัฒนาเมืองเพื่อเข้าสู่มาตรฐานเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกในพื้นที่อื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ เช่น เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดน่าน และอีกหลายพื้นที่ เพื่อผลักดันให้เกิดการรับรู้ศักยภาพของประเทศไทยในระดับโลก

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าในปี 2564 จะมีการจัดทำคำจำกัดความของเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม แต่ยังไม่แล้วเสร็จภายในปี 2564 อีกทั้ง ยังไม่มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเมืองที่จะพัฒนาเป็นเมืองสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย ส่งผลให้แต่ละหน่วยงานมีพื้นที่เป้าหมายที่แตกต่างกัน และดำเนินการโดยขาดการบูรณาการร่วมกัน ซึ่งยังคงเป็นประเด็นท้าทายต่อเนื่องในปีนี้ ในส่วนของการดำเนินงานเตรียมความพร้อมของเมืองยังมีอุปสรรคจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้บางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดที่ได้รับการประกาศเป็นสมาชิกเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกแล้ว พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวไม่ได้ขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือใกล้เคียงกับอัตราการขยายตัวในภาพรวมของการท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่าการใช้ประโยชน์ของการเป็นเมืองสร้างสรรค์ยังไม่เต็มที่ ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นการท่องเที่ยวด้านการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การผลักดันการเป็นเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO จำเป็นต้องเร่งบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการค้นหาอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของเมืองและชุมชน เพื่อคัดเลือกเมืองเป้าหมายโดยใช้นวัตกรรมมาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่กับบริหารจัดการเมืองและชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา ตลอดจนจัดทำแนวทางการพัฒนาเมืองและชุมชนตามแนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก อีกทั้ง ควรสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเพิ่มขึ้นของเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยววิถีใหม่หรือ New Normal นอกจากนี้ เพื่อใช้ประโยชน์จากการประกาศให้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO ที่จะนำไปสู่การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมภายในเมืองเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์และขยายผลสู่เมืองใกล้เคียง เช่น โครงการพัฒนาและส่งเสริมย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative District) ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นต้น

050103

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

สินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น

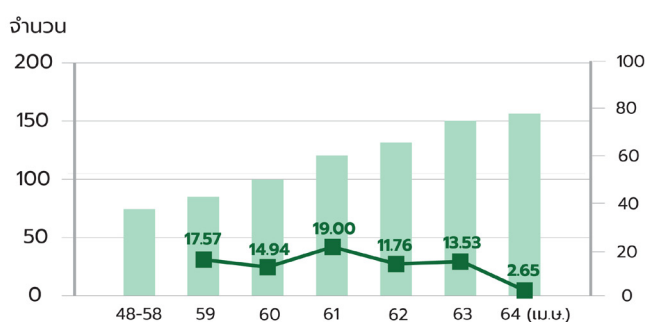
ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของจำนวนสินค้าและบริการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา เฉลี่ยร้อยละ 5

สินค้าและบริการที่มีอัตลักษณ์เชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการมีอัตลักษณ์และนวัตกรรมของสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ รวมทั้งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายมากขึ้น ทั้งนี้ การพัฒนาควรให้ความสำคัญตั้งแต่การค้นหาลักษณะวัฒนธรรมของสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การยกระดับสินค้าและบริการ การขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างนวัตกรรมและขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา สำหรับปี 2563 มีประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ ความไม่ชัดเจนของคำจำกัดความและการไม่มีช่องทางในการรับจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง นอกจากนี้ การยื่นขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญามีระยะเวลาในการดำเนินการค่อนข้างนาน ซึ่งยังคงเป็นประเด็นท้าทาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันยังไม่มี การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาในหมวดสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง แต่หากพิจารณาจากจำนวนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ของประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2558-2563 พบว่า มีสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียน GI เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 15.36 ต่อปี แต่เมื่อพิจารณาปี 2564 ที่มีการจัดเก็บข้อมูลถึงเดือนเมษายน พบว่า มีการขึ้นทะเบียนสินค้า GI เพิ่มขึ้นเพียง 4 รายการ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้

จำนวนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ที่มา: กรมทรัพย์สินทางปัญญา

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและกระบวนการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาค่อนข้างล่าช้า ทั้งนี้ อัตราการขยายตัวยังคงสามารถเพิ่มขึ้นได้จากที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 คลี่คลายลง อย่างไรก็ตาม จำนวนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ของประเทศไทย ยังคงไม่สามารถแสดงถึงจำนวนสินค้าและบริการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาได้ครอบคลุม จึงไม่อาจสามารถสะท้อนตัวเลขและค่าเป้าหมายที่แท้จริงได้

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 กรมทรัพย์สินทางปัญญาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชน พร้อมทั้งค้นหาอัตลักษณ์ และยกระดับสินค้าและบริการภายใต้โครงการพัฒนาต่อยอดสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมด้วยทรัพย์สินทางปัญญา และโครงการพัฒนาต่อยอดสินค้าชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวด้วยทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้ผู้ประกอบการในชุมชนสามารถนำสินค้าในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ กรมทรัพย์สินทางปัญญายังได้ดำเนินการพัฒนาการให้บริการโดยการพัฒนาแบบจดทะเบียนสิทธิบัตรให้มีประสิทธิภาพและปรับปรุงระบบกระบวนการออกใบรับรองต่าง ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญาให้มีมาตรฐานตาม Certificate Authority (CA) นอกจากนี้ กรมทรัพย์สินทางปัญญายังได้ดำเนินการสรรหาบุคลากรภายนอกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน และอยู่ระหว่างดำเนินการเพิ่มจำนวนสินค้า GI เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ความไม่ชัดเจนของคำจำกัดความและการไม่มีช่องทางในการรับจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง เป็นประเด็นที่ยังคงเป็นความท้าทายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้ที่ผ่านมาขาดความเชื่อมโยงระหว่างการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม รวมถึงปัญหาขั้นตอนและระยะเวลาในการขึ้นทะเบียนที่ค่อนข้างนาน ทำให้การดำเนินการขึ้นทะเบียนสินค้าและบริการมีข้อจำกัด ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาจะมีการสรรหาบุคลากรภายนอกเพิ่มเติม แต่ยังไม่สามารถทำให้ขั้นตอนและระยะเวลารวดเร็วขึ้นได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ถึงแม้ว่าจะมีการปรับรูปแบบการดำเนินกิจกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ แต่บางกิจกรรมที่ต้องมีการรวมกลุ่มกันยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องเลื่อนระยะเวลาออกไป อาทิ การลงพื้นที่เพื่อค้นหาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรมีการดำเนินการจัดทำคำจำกัดความกลางให้แล้วเสร็จ พร้อมทั้งพิจารณาหาแนวทางในการจัดทำช่องทางการขึ้นทะเบียนสำหรับสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง เพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลสะท้อนตัวเลขที่แท้จริงและสามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสินค้าเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่างหน่วยงาน นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการดำเนินการขึ้นทะเบียนให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการปรับปรุงระบบและสรรหาบุคลากรเพิ่มเติม เพื่อให้หน่วยงานมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน สำหรับประเด็นสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ควรมีการทำการตลาดที่หลากหลายมากขึ้น อาทิ การจัดงานส่งเสริมช่องทางการตลาดสินค้า GI ภายในประเทศ การสร้างองค์ความรู้ให้ผู้ประกอบการ GI พร้อมขยายตลาดสินค้า GI สู่ช่องทางออนไลน์ และการสร้างการรับรู้ในวงกว้าง

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเพิ่มขึ้น

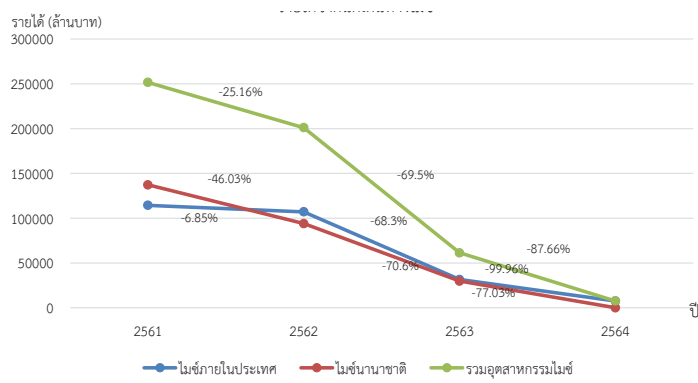
ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเป็นการท่องเที่ยวที่ดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจและนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ทางตรงในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและรายได้ทางอ้อมให้แก่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการบรรลุเป้าหมายต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อน ได้แก่ (1) ความพร้อมของสินค้าและบริการของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (2) การตลาดท่องเที่ยวเชิงธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ (3) การบริหารจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธุรกิจให้บรรลุเป้าหมาย และ (4) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ต่อเนื่องหลังจากการประชุม ที่ผ่านมา แม้ว่าการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลักที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งนี้ ในปี 2563 การที่นักท่องเที่ยวต่างชาติยังไม่สามารถเดินทางมายังประเทศไทยได้ส่งผลต่อการจัดกิจกรรม และรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจอย่างมาก จึงนับเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญที่ควรเร่งพัฒนา

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2563 ทำให้การท่องเที่ยวระหว่างประเทศหดตัวจากมาตรการควบคุมการระบาด และการจำกัดการเดินทางระหว่างพื้นที่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของไทยอย่างมีนัยสำคัญ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจาก 10,482,066 คน ในปี 2563 เป็น 3,513,737 คนในปี 2564 หรือลดลงร้อยละ 66.48 และรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจลดลงจาก 61,317 ล้านบาทในปี 2563 เป็น 7,565 ล้านบาทในปี 2564 หรือลดลงร้อยละ 87.66 หากพิจารณาแล้ว พบว่าส่วนใหญ่เป็นผลมาจาก

รายได้จากนักท่องเที่ยว

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน)

การลดลงของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจระหว่างประเทศ ซึ่งลดลงกว่าร้อยละ 99.96 เป็นการลดลงอย่างต่อเนื่องจากปี 2562 ทั้งนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ประกอบกับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจในอนาคตเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีใหม่ หรือ New Normal ดังนั้น ค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่การขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี ในปี 2565 จึงเป็นความท้าทายอย่างสูงสำหรับประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 ในการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของไทยในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) (สสปน.) ได้มีการดำเนินการที่สำคัญภายใต้โครงการเปิดเมืองปลอดภัยจัดงานไม่ซ้มนัดด้วยมาตรฐาน ด้วยการผลักดันเมืองท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (MICE CITY) 10 เมือง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี เชียงใหม่ พิษณุโลก พัทธยา สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต และหาดใหญ่ เป็นการกระตุ้นและขับเคลื่อนให้องค์กรภาครัฐและเอกชนจัดประชุมสัมมนาในทั่วประเทศ นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สสปน. ได้ดำเนินการยกระดับมาตรฐานสถานที่จัดงานในประเทศไทย หรือ Thailand MICE Venue Standard (TMVS) สำหรับสถานที่จัดงาน ผู้จัดงาน และผู้ร่วมงาน พร้อมทั้งพัฒนาการยกระดับมาตรฐานสถานที่จัดงานอาเซียน หรือ ASEAN MICE Venue Standard (AMVS) โดยเพิ่มเติมแนวปฏิบัติด้านสุขอนามัยในการจัดงานในทุกพื้นที่ของประเทศ เพื่อรองรับการเติบโตของนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจจากทั่วโลกให้สอดคล้องกับวิถีใหม่ในอนาคต และจากการที่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ยังไม่สามารถเดินทางเข้ามาร่วมงานในประเทศไทยได้ จึงมีการจัดประชุมแบบ Virtual Meeting Space เพื่อสนับสนุนการจัดงานในรูปแบบผสมผสานที่เป็นการจัดงานในรูปแบบปกติรวมกับการจัดงานรูปแบบออนไลน์

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ยืดเยื้อมาตั้งแต่ปี 2563 ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติยังคงไม่สามารถเดินทางมายังประเทศไทยได้ ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมในประเทศและรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ผู้ประกอบการจึงได้เปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นแบบ Virtual Event มากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดประชุมและการแสดงสินค้า ดังนั้น ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จึงให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจในประเทศเป็นสำคัญเพื่อทดแทนรายได้จากต่างประเทศที่หายไป ทั้งนี้ ประเด็นท้าทายที่เป็นอุปสรรคสำคัญ คือ การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจในอนาคตอาจเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีใหม่ หรือ New Normal จะส่งผลต่อพฤติกรรมให้มีแนวโน้มเป็นการจัดกิจกรรมผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น ซึ่งจะเกิดผลกระทบต่อรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจอย่างมาก และอาจส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ การท่องเที่ยวด้านการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงธุรกิจภายในประเทศ โดยเฉพาะการจัดประชุม การจัดนิทรรศการ และการแสดงสินค้า เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ด้านความพร้อมของประเทศแก่ชาวต่างชาติ ควบคู่ไปกับเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานของเมืองท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (MICE CITY) ซึ่งจะช่วยกระจายความเจริญไปยังเมืองอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ ควรขับเคลื่อนการยกระดับมาตรฐานสถานที่ด้านความปลอดภัยให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงวิถีใหม่ โดยการจัดทำมาตรฐานและมอบเครื่องหมายรับรองเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ทุกรูปแบบการจัดกิจกรรมในอนาคตอาจเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบออนไลน์มากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวทางตรงและธุรกิจที่เชื่อมโยงลดลงทุกภาคส่วนจึงควรบูรณาการร่วมกันเพื่อสร้างภาพลักษณ์การเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจให้มีความเชื่อมั่นในการเดินทางเข้ามาจัดกิจกรรมในประเทศ

050202

แผนแม่บทย่อย

แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

การเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติของไทย

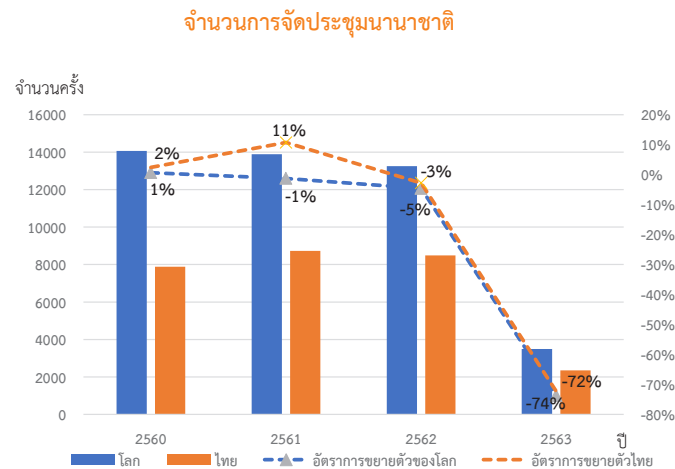
ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับของไทยในการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาติตามดัชนี International Congress and Convention Association (ICCA) อยู่ใน 23 อันดับแรก

การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาตินับเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยอีกทางหนึ่ง เนื่องจากการจัดประชุมนานาชาติเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ทางตรงให้แก่การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ และสามารถกระจายรายได้ไปยังภาคธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องได้ จากศักยภาพและความพร้อมด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งมีภูมิประเทศและแหล่งท่องเที่ยวสวยงามที่หลากหลาย รวมทั้งมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการเดินทางท่องเที่ยว อย่างไรก็ดี แม้ว่าประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายของการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมในปี 2561 แล้ว แต่การรักษาอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจนับเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับความพร้อมของสินค้าและบริการในการสนับสนุนการประชุมนานาชาติ อาทิ ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการจัดทำแผนการประชุม โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพเข้ามายังประเทศไทย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การจัดอันดับการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาติที่ผ่านมา อ้าอิงดัชนีของสมาคมศูนย์ประชุมนานาชาติ (International Congress and Convention Association หรือ ICCA) ซึ่งโดยปกติมีการประกาศการจัดอันดับเป็นประจำทุกปี แต่ในช่วงการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด-19 สมาคมฯ จึงไม่ได้มีการประกาศอันดับที่เกี่ยวข้องกับการประชุมนานาชาติตั้งแต่ปี 2563 ดังนั้น จึงได้เทียบเคียงสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายกับจำนวนการจัดประชุมของโลก

ที่มา: ICCA

เปรียบเทียบจำนวนการจัดประชุมของประเทศไทย ซึ่งพบว่าในปี 2563 จำนวนครั้งในการจัดประชุมนานาชาติของไทยมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นไปในทิศทางเดียวกับโลก เนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยการจัดประชุมนานาชาติของโลกมีจำนวนลดลงถึงร้อยละ -73.73 ในขณะที่ประเทศไทยลดลง -72.35 เมื่อเทียบกับช่วงปี 2560 - 2562 อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีการควบคุมการเดินทางทั้งในและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม อาจประเมินได้ว่าสถานการณ์อันดับของการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาติของไทยยังคงมีความท้าทายอย่างยิ่งในการบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2565 ที่อยู่ในอันดับที่ 20

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาติ ได้มีการดำเนินการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการภายใต้โครงการ Upskill - Reskill เพื่อพัฒนาการจัดงานแบบดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันได้ อีกทั้ง ยังมีการจัดงาน IBTM World Virtual 2020 ในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการนำเครื่องมือและแพลตฟอร์มใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการทำธุรกิจ เพื่อขยายกลุ่มลูกค้าและสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจถึงศักยภาพการบริหารจัดการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทั้งนี้ ได้มีการขับเคลื่อน 10 เมืองไมซ์ พร้อมกับกำหนดมาตรฐานด้านสุขอนามัยของระบบบริการและสถานประกอบการต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ Thailand MICE Venue Standard (TMVS) และ MICE New Normal ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวแบบวิถีใหม่ หรือ New Normal อย่างไรก็ดี ในช่วงครึ่งปีหลังประเทศไทยได้มีการเข้าร่วมประมูลสิทธิ์งาน Mega Event และได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพจัดงานที่มีชื่อเสียงระดับโลกในประเทศไทย อาทิ งาน IEEE Technology & Engineering Management Conference Asia Pacific 2021 งาน Hua Hin Women's Half Marathon 2022 Partner with Nagoya Women's Marathon โดยสร้างความร่วมมือกับประเทศญี่ปุ่น เพื่อยกระดับงาน Mega Event สู่ระดับสากล นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ(องค์การมหาชน) (สสปน.) ดำเนินการจัดงานไมซ์ไทยร่วมใจสร้างชาติ เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความพร้อมของเมือง MICE CITY ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย อุตสาหกรรมไมซ์เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยตรง ในระยะที่ผ่านมาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไมซ์มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดงานเป็นแบบ Virtual Event หรือ Hybrid Event ที่มีการผสมผสานระหว่างรูปแบบ Online และ Offline ทั้งนี้ เมื่อสถานการณ์คลี่คลายลงในระยะต่อไปควรมีการปรับรูปแบบการจัดงานให้สอดคล้องกับมาตรการสาธารณสุข อาทิ การออกแบบงานเพื่อลดการสัมผัส และการจำกัดขนาดและจำนวนผู้เข้าร่วมงานในสถานที่จริง ซึ่งเป็นข้อกำหนดสำคัญที่ท้าทายต่อเป้าหมายการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติของไทย ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทค่อนข้างมากตั้งแต่ในช่วงแรกของสถานการณ์การแพร่ระบาด ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและความต้องการของผู้จัดงานมีความหลากหลายรูปแบบมากขึ้น นับเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่จะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจไมซ์ต้องเร่งปรับตัวและพัฒนาธุรกิจให้สามารถแข่งขันได้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่จัดงานและโครงสร้างพื้นฐานโดยรอบให้มีประสิทธิภาพด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายของการประชุมนานาชาติ จำเป็นต้องเร่งส่งเสริมและกำหนดมาตรการสนับสนุนการจัดประชุมนานาชาติ เพื่อดึงดูดผู้จัดการประชุมควบคู่กับการนำเสนอสินค้าและบริการที่มีความหลากหลายมากขึ้น พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงมุ่งเน้นการสื่อสารทางการตลาดเชิงรุกไปยังกลุ่มผู้ซื้อที่มีศักยภาพผ่านช่องทางออนไลน์ และการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยสามารถเข้าถึงการประมวลสิทธิ์การจัดงานที่มีศักยภาพได้

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

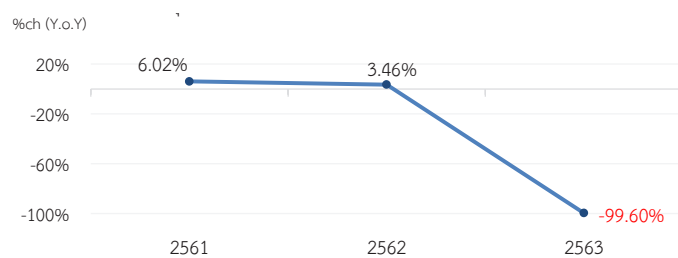
อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ขยายตัวร้อยละ 5

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย หมายถึง รายได้รวมที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์เพื่อรักษาฟื้นฟูสุขภาพร่างกาย จิตใจ และความงาม ด้วยการแพทย์ทุกแขนง รวมถึงการใช้องค์ความรู้ด้านต่าง ๆ และภูมิปัญญาไทยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต้องให้ความสำคัญกับ 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1) การพัฒนาสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง (2) การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (3) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ (4) การตลาดที่เจาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และ (5) การพัฒนาฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการสร้างความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ การจำกัดการเดินทางทั้งภายในและระหว่างประเทศ อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่รุนแรงทั่วโลก ตลอดทั้งปี 2563 เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวหดตัวอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นการให้บริการที่ไม่สามารถเว้นระยะห่างทางสังคมได้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ที่ครอบคลุม 4 กิจกรรมหลัก ได้แก่ (1) บริการรักษาพยาบาล (2) บริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (3) ศูนย์วิชาการทางการแพทย์ และ (4) ผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า ปี 2563 รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หดตัวอย่างมีนัยสำคัญถึงร้อยละ 99.6 จากปี 2562 ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยว

เชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ปี พ.ศ. 2561 - 2563

ที่มา: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ส่งผลให้ภาพรวมตั้งแต่ปี 2561 - 2563 หดตัวเฉลี่ยร้อยละ 30.04 ต่อปี นอกจากนี้ แม้ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวในปี 2564 มีแนวโน้มที่จะดีขึ้นจากปี 2563 แต่ยังไม่สามารถกลับมาเท่ากับในช่วงที่สถานการณ์ปกติ เนื่องจากการเดินทางระหว่างประเทศยังคงมีระเบียบและข้อจำกัดค่อนข้างมาก รวมทั้งมาตรฐานความสะอาดและปลอดภัยที่สูงขึ้นในการให้บริการ ทำให้การขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในปี 2564 มีความท้าทายอย่างสูงที่จะบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดให้รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขยายตัวร้อยละ 5 ในปี 2565

การดำเนินงานที่ผ่านมา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ได้รับความสนใจจากหลายภาคส่วนในระยะที่ผ่านมา เนื่องจากเป็นแนวโน้มการท่องเที่ยวที่สำคัญภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยการดำเนินงานหลักๆ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ (1) ด้านอุปสงค์ให้ความสำคัญกับการสร้างการรับรู้ และขยายตลาดนักท่องเที่ยว อาทิ โครงการส่งเสริมกลุ่ม Amazing Health and Wellness in Thailand และโครงการขยายตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ (2) ด้านอุปทานให้ความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิ โครงการพัฒนามาตรฐานนวดไทยในระดับสากล เพื่อรองรับการประกาศเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติของ UNESCO เป็นต้น นอกจากนี้ เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้มีการส่งเสริมและพัฒนาสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และสถานพยาบาลภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสถานที่กักกันตัวในโรงพยาบาลทางเลือก (Alternative Hospital Quarantine : AHQ) และสถานกักกันตัวในกิจการเพื่อสุขภาพ (Wellness Quarantine: WQ) ให้เป็นไปตามมาตรฐาน และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวประเภทพิเศษทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาเข้ารับการรักษาพยาบาล และทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพในประเทศไทย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังคงเป็นประเด็นท้าทายต่อเนื่องจากปี 2563 ที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศไทยน้อยลงอย่างมาก แม้ว่าประเทศไทยจะมีมาตรการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติภายใต้มาตรการเฉพาะต่าง ๆ อาทิ วีซ่าสำหรับนักท่องเที่ยวประเภทพิเศษ (Special Tourist VISA) Phuket Sandbox และสมุย Plus Sandbox แต่ยังคงไม่เพียงพอต่อการทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย กลับมาขยายตัวได้ อีกทั้ง ยังส่งผลให้โครงการอบรมต่าง ๆ ที่จะช่วยยกระดับบุคลากรและสถานประกอบการ ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายจากการที่สถานบริการและแรงงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อยู่นอกระบบของภาครัฐจำนวนมาก จึงเข้าไม่ถึงความช่วยเหลือของภาครัฐ อาทิ การกระจายวัคซีน และมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น ทำให้สถานประกอบการหลายแห่งไม่สามารถเปิดให้บริการได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากปัจจุบันยังคงมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อย่างต่อเนื่องในระยะสั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของอุปทานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้สามารถให้บริการภายใต้สถานการณ์ที่ยังไม่ปกติได้ โดยเฉพาะการกระจายวัคซีนให้ทั่วถึง และการยกระดับมาตรฐานความสะอาดและปลอดภัยของสถานประกอบการ ตลอดจนสร้างมูลค่าเพิ่มและเพิ่มช่องทางการขายให้สินค้าและบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ให้สอดคล้องกับแนวโน้มการท่องเที่ยวในระยะต่อไป ในขณะเดียวกัน ควรมีมาตรการกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวทั้งภายในและระหว่างประเทศที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้ามาในประเทศไทยได้สะดวกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ฟื้นตัวค่อนข้างช้า การบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2565 จึงยังคงมีความท้าทายสูง ดังนั้น เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จึงควรพิจารณาให้ความสำคัญกับการลงทุนขนาดใหญ่ หรือ Mega Project ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เพื่อให้สามารถดึงดูดการท่องเที่ยวมูลค่าสูงได้ในระยะยาว

050302

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

อันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยดีขึ้น

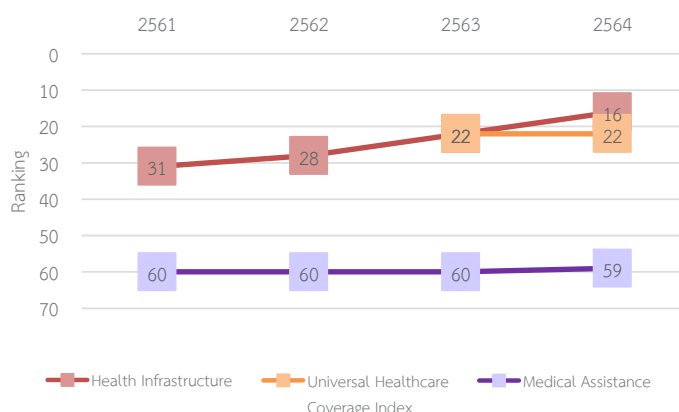
ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 12 โดย Global Wellness Institute

ประเทศไทยมีจุดแข็งในด้านการให้บริการสุขภาพ จึงให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงจุดแข็งดังกล่าวสู่การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ผ่านการพัฒนาสินค้าและบริการ บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่น และส่งเสริมการตลาดอย่างตรงเป้า ซึ่งในระยะที่ผ่านมาประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมาอย่างต่อเนื่อง สังเกตได้จากอันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยสถาบัน Global Wellness Institute (GWI) ที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 13 ของโลกตั้งแต่ปี 2557 - 2561 อย่างไรก็ดี สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และสินค้าและบริการเชิงสุขภาพที่ไม่ได้รับมาตรฐานในระดับสากล เป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สถาบันจัดอันดับ GWI ไม่ได้จัดทำรายงานอันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมาเป็นระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี 2562 - 2564 โดยจากรายงานผลการจัดอันดับล่าสุดในปี 2561 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอยู่ในอันดับที่ 13 ของโลก ห่างจากค่าเป้าหมายที่กำหนดให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 12 ภายในปี 2565 เพียง 1 อันดับ ทั้งนี้ หากพิจารณาจากผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดย International Institute for Management Development (IMD) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพ พบว่า หลังจาก

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 - 2564

ที่มา: รายงานผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดย IMD

ปี 2561 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านสุขภาพดีขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพของไทย ซึ่งในปี 2564 ปรับตัวดีขึ้นถึง 15 อันดับ จากปี 2561 ซึ่งถือเป็นทิศทางที่ดีสำหรับประเทศไทยในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และมีแนวโน้มในการบรรลุค่าเป้าหมายอันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในปี 2565

การดำเนินงานที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความเชื่อมั่น และรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับโลก โดยพัฒนามาตรฐาน Amazing Thailand Safety and Health Administration (SHA) และ SHA Plus ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล และเร่งกระตุ้นให้สถานประกอบการเข้ารับมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูล ณ วันที่ 8 พฤศจิกายน 2564 พบว่า มีผู้ประกอบการด้านสุขภาพได้รับมาตรฐาน SHA แล้ว 888 แห่ง และได้รับมาตรฐาน SHA Plus จำนวน 192 แห่ง อีกทั้ง ส่งเสริมการพัฒนาก่อสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชนและเมืองท่องเที่ยวรอง ตลอดจนสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืนของชุมชน และโครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพล้านนา เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศไทยได้เพิ่มเติมรูปแบบการตรวจลงตราสำหรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ คือ Special Tourist Visa (STV) สามารถอยู่ในประเทศไทยได้สูงสุด 270 วัน ซึ่งครอบคลุมถึงนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จึงเป็นช่องทางพิเศษที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถเดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้มากขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการหดตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย และก่อให้เกิดการชะลอตัวของการเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลก ทั้งนี้ หากประเทศไทยสามารถปรับตัว และเปิดให้บริการได้ตามปกติ ก่อนประเทศคู่แข่ง อาจส่งผลให้อันดับรายได้ปรับตัวดีขึ้นได้ นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังส่งผลให้การดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะโครงการประเภทฝึกอบรม และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จำเป็นต้องยกเลิกหรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทั้งในประเด็นของโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพ อำนวยความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพ (Ease of Travelling) ผ่านมาตรการวีซ่าประเภทต่าง ๆ และส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย นอกจากนี้ ควรเร่งพัฒนาอุปทานด้านการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงที่ยังคงมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยให้ความสำคัญกับการผลักดันให้สถานประกอบการ เข้ารับมาตรฐาน SHA และ SHA Plus อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะรายย่อย ตลอดจนพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal)

050303

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

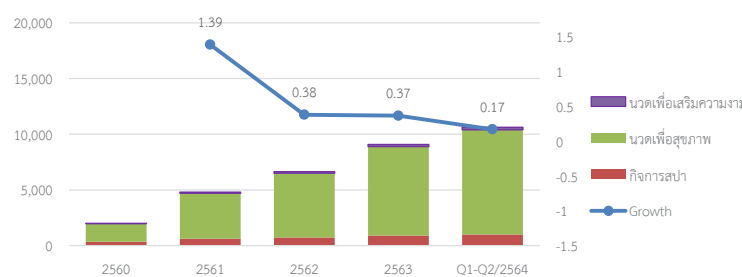
ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยว เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

คุณภาพและมาตรฐานของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจใช้บริการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย การเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานประกอบการที่มีคุณภาพ จะทำให้มีโอกาสนในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายด้านการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจังให้สถานประกอบการเข้ารับมาตรฐานมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้สถานประกอบการได้รับมาตรฐานมากขึ้นควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระดับคุณภาพมาตรฐานสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การสร้างความตระหนักของฝั่งอุปสงค์ และการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันยังไม่มี การเก็บข้อมูลจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ที่ครอบคลุมครบถ้วน จึงพิจารณาเทียบเคียงได้จากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับมาตรฐาน จากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ที่กำหนดมาตรฐานสถานประกอบการ 3 ประเภท ได้แก่ นวดเพื่อเสริมความงาม นวดเพื่อสุขภาพ และกิจการสปา โดยในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2564 มีสถานประกอบการนวด และสถานประกอบการด้านสปา รวมเพิ่มขึ้นจำนวน 1,542 แห่ง หากพิจารณารวม

จำนวนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับมาตรฐาน

ที่มา: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ตั้งแต่ปี 2561 พบว่า มีการขยายตัวเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 66 ต่อปี แต่เป็นการขยายตัวในอัตราที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากส่งเสริมให้สถานประกอบการดังกล่าวเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวได้ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดให้อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยว เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปีได้

การดำเนินงานที่ผ่านมา จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดแนวทางการตรวจประเมินสถานประกอบการด้านสุขภาพให้สอดคล้องกับมาตรการการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยกรมสนับสนุนบริการสุขภาพได้กำหนดให้สถานประกอบการสามารถประเมินตนเองผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ นอกจากนี้ ยังได้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้าร่วมรับการประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยว โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายจำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย ชลบุรี บุรีรัมย์ ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี และกระบี่ ส่งผลให้มีสถานประกอบการจำนวน 312 แห่ง ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 59.31 จากปี 2563 นอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้สร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการใช้บริการในสถานประกอบการที่ได้รับมาตรฐาน Amazing Thailand Safety and Health Administration (SHA) ซึ่งเป็นมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยสำหรับกิจการด้านการท่องเที่ยว ส่งผลให้มีสถานประกอบการจำนวนมากขอรับมาตรฐานดังกล่าว โดยปัจจุบันมีจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้รับมาตรฐาน SHA และ SHA+ แล้วจำนวนประมาณ 1,000 แห่ง

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันประเทศไทยมีมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหลายมาตรฐาน ซึ่งมีความซับซ้อน และดำเนินการโดยหลายหน่วยงาน ประกอบกับการบังคับใช้กฎระเบียบและกฎหมายของภาครัฐที่ไม่เคร่งครัด ส่งผลให้สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวไม่เห็นความสำคัญในการเข้ารับมาตรฐาน นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังส่งผลให้สถานประกอบการที่ยื่นขอรับมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพลดลง เนื่องจากสถานประกอบการหลายแห่งมีสภาพคล่องลดลง และไม่มียกงบประมาณเพียงพอสำหรับการปรับปรุงสถานประกอบการให้ได้รับมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ดังกล่าว ถือเป็นปัจจัยบวกที่ช่วยผลักดันให้ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการได้รับมาตรฐานความปลอดภัยและสุขอนามัยมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อจูงใจให้สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้ารับมาตรฐานเพิ่มขึ้น ควรเร่งให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่อง และต้นทุนในการปรับปรุงสถานประกอบการ เช่น มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ หรือ Soft Loan เป็นต้น สำหรับธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และเร่งบูรณาการระหว่างทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงมาตรฐานให้สอดคล้องกับขนาดและสถานะทางการเงินของธุรกิจอย่างเหมาะสม และอำนวยความสะดวกในการขอรับมาตรฐาน โดยให้ความสำคัญกับการลดขั้นตอนการตรวจมาตรฐานที่ไม่จำเป็น ตลอดจนควบคุมและกำกับให้สถานประกอบการมีมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ ควรมุ่งเน้นการสร้างตระหนักรู้ของนักท่องเที่ยวให้เข้ารับบริการจากสถานประกอบการที่ได้รับมาตรฐาน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้สถานประกอบการเข้ารับมาตรฐานได้อีกทางหนึ่ง

050401

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ
ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5

การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นหนึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการเพิ่มระดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งจากแนวโน้มการขยายตัวของอุตสาหกรรมเรือสำราญทั่วโลกในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียที่มีอัตราการเติบโตค่อนข้างสูง และจากการที่ประเทศไทยมีกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณี ทำให้มีแนวโน้มที่จะสามารถพัฒนาต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีระดับการใช้จ่ายสูงได้ในหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาท่าเรือและรองรับเรือสำราญขนาดต่าง ๆ การส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการเกี่ยวเนื่องบนฝั่งหลังท่าเรือ การมีบุคลากรเฉพาะด้านการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ถึงเส้นทางและเทศกาลท่องเที่ยวในประเทศ รวมถึงการมีกฎระเบียบที่เอื้อต่อการเดินทางและการประกอบธุรกิจ ยังคงเป็นประเด็นท้าทายและปัจจัยการพัฒนาที่สำคัญในช่วงที่ผ่านมาต่อการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นประเทศต้นทางและจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ รวมถึงเพื่อให้สามารถดึงดูดผู้ประกอบการเส้นทางเรือนานาชาติ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวถือเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมการสร้างรายได้ให้เป็นไปตามเป้าหมาย

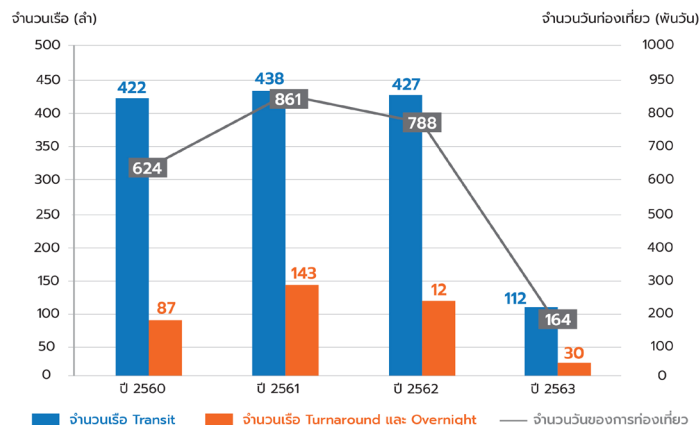

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีเก็บข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโดยตรง ทำให้การประเมินสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเทียบเคียงจากจำนวนเรือและวันท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสำราญทางเรือในประเทศไทยเป็นข้อมูลเพื่อสะท้อนการเติบโตของรายได้ดังกล่าว ทั้งนี้ จากรายงานของสมาคมล่องเรือสำราญระหว่างประเทศ (Cruise Line International Association : CLIA) พบว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำในภูมิภาคเอเชียในช่วงปี 2560 – 2562 ซึ่งเป็นช่วงก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มีอัตราการเติบโตในระดับสูง ขณะที่การประเมินสถานะของประเทศไทยพบว่าอัตราการเติบโตของจำนวนเรือและวันท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกันกับภาพรวมของภูมิภาค แม้ว่าการเติบโตของจำนวนเรือจะต่ำกว่าเป้าหมายโดยมีการเติบโตเพียงร้อยละ 4 ต่อปี แต่มีจำนวนวันท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 15 ต่อปี โดยมีท่าเรือหาดป่าตองเป็นจุดแวะพักสำคัญ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ของโรคโควิด 19 ที่แพร่ระบาดรุนแรงในหลายประเทศตั้งแต่ในช่วงปลายปี 2562 ส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและระหว่างประเทศหยุดชะงักจากมาตรการควบคุมโรคด้วยการจำกัดการเดินทาง ทำให้ในปี 2563 จำนวนเรือและวันท่องเที่ยวลดลงจากค่าเฉลี่ยในช่วงที่ผ่านมาสูงกว่าร้อยละ 70 อย่างไรก็ตาม จากการจัดให้มีโครงการสนับสนุนให้ผู้เดินทางสามารถเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการท่องเที่ยวหรือพำนักระยะยาวโดยใช้สถานที่บนเรือสำราญเรือยอร์ช เป็นสถานที่กักกันตัวเพื่อการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรค (Alternative Yacht Quarantine) ตั้งแต่ในช่วงปี 2564 นับเป็นปัจจัยส่งเสริมสถานการณ์การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำให้ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อยแต่ยังคงมีความท้าทายค่อนข้างมากที่จะบรรลุเป้าหมายการมีอัตราการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเฉลี่ยร้อยละ 5 ในสิ้นปี 2565

จำนวนเรือและวันท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสำราญทางเรือในไทย

โดย CLIA

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ 2564 การพัฒนาการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเริ่มมีการขยายการรับรู้และนำไปสู่โครงการศึกษาและพัฒนาในหลายภาคส่วนโดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่เริ่มเข้ามาจับบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนามากขึ้นผ่านโครงการศึกษาเพื่อส่งเสริมและเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในระดับพื้นที่เข้ากับการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำและการยกระดับมาตรฐานท่าเรือสำราญเพื่อมุ่งสู่การเป็นท่าเรือต้นทาง-ปลายทางมากขึ้น เช่น โครงการยกระดับการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศไทยของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และโครงการสร้างเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดในการประเมินท่าเรือหลักสำหรับการท่องเที่ยวเรือสำราญของประเทศไทย ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นต้น รวมถึงการพัฒนากำลังคนตามโครงการสร้างบุคลากรพาณิชยนาวีผู้ทำงานในเรือสำราญซึ่งเป็นปัจจัยแวดล้อมสำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว รวมถึงการดำเนินโครงการศึกษาเพื่อปรับปรุงกฎระเบียบและกำหนดแนวทางการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับนักท่องเที่ยวซึ่งนำเรือยอร์ชเข้ามาในราชอาณาจักร และโครงการสร้างการรับรู้สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำของประเทศไทย ซึ่งเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันกับข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมายที่เคยเสนอไว้ในปี 2563

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไป ความท้าทายสำคัญในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากความเคร่งครัดของมาตรการทางสาธารณสุขภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลต่อปริมาณการเดินทางท่องเที่ยวสำราญทางเรือในภาพรวมแล้ว ประเด็นท้าทายจากข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในปี 2593 อาจเป็นอีกหนึ่งแนวโน้มสำคัญที่ส่งผลกระทบให้การเพิ่มข้อกำหนดในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการเข้าจอดของเรือสำราญ เช่น การเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกของท่าเรือการรองรับการเปลี่ยนรูปแบบการใช้เชื้อเพลิงของเรือสำราญจากน้ำมันเป็นก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งการผลักดันด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าวเริ่มเป็นรูปธรรมมากขึ้นเมื่อสมาคมล่องเรือสำราญระหว่างประเทศ (CLIA) เริ่มมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ผู้ประกอบการสายเรือปรับเปลี่ยนการใช้พลังงานและการปล่อยมลพิษเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย จากประเด็นท้าทายในการสร้างความน่าสนใจในการลงทุนของผู้ประกอบการภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 คลี่คลายลงในอนาคต การดำเนินการในระยะต่อไปควรสนับสนุนเครือข่ายธุรกิจ และอุตสาหกรรม/บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพิ่มเติม อาทิ การส่งเสริมผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การบำรุงรักษาเรือสำราญในพื้นที่ และการสนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพร้านค้าและร้านอาหารในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งการสร้างบุคลากรพาณิชยนาวีที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะให้เพียงพอต่อการรองรับจำนวนเรือท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างการประกอบธุรกิจและรายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่เติบโตต่อเนื่องต่อไป

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

การขยายตัวของท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทย

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น จำนวน 2 ท่าเรือ

การเพิ่มจำนวนท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำของประเทศ ซึ่งการบรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องมีปัจจัยแวดล้อมที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ อาทิ (1) การเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ท่าเรือ (2) การสร้างภาคีร่วมพัฒนาท่าเรือท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง (3) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ และสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งในพื้นที่ท่าเรือและพื้นที่หลังท่า และ (4) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่าเรือ ซึ่งความท้าทายในปี 2564 ยังคงเป็นประเด็นที่สืบเนื่องมาจากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ ข้อจำกัดเชิงกายภาพของพื้นที่ก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกรองรับเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงข้อจำกัดในการบริหารจัดการในการใช้ประโยชน์ท่าเรือเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง ยังคงเป็นความท้าทายที่ต้องเฝ้าระวังมาในปีงบประมาณ 2564

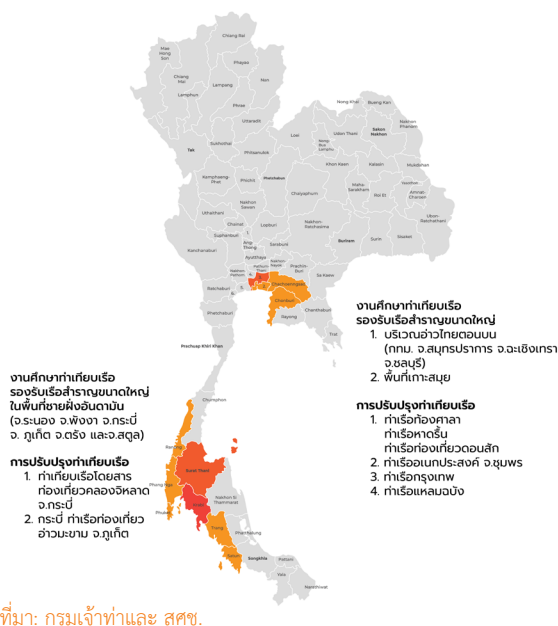

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การก่อสร้างท่าเรือท่องเที่ยวของประเทศไทย ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่นั้นเป็นการพัฒนาท่าเรือเนกประสงค์ หรือการปรับปรุงพื้นที่ท่าเทียบเรือให้มีมาตรฐานความปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเป็นท่าเรือท่องเที่ยว โดยในช่วงปี 2562 – 2564 มีท่าเทียบเรือที่อยู่ระหว่างพัฒนาให้เป็นท่าเรือท่องเที่ยว จำนวน 9 ท่า ประกอบด้วย ท่าเรือกรุงเทพ ท่าเรือแหลมฉบัง จ.ชลบุรี ท่าเทียบเรือโดยสารท่องเที่ยวคลองจิหลาด จ.กระบี่ ท่าเรือท่องเที่ยวอ่าวมะขาม จ.ภูเก็ต ท่าเรือเนกประสงค์ จ.ชุมพร ท่าเรือท่องเที่ยวดอนสัก ท่าเทียบเรือท้องศาลา และท่าเทียบเรือหาดรีน จ.สุราษฎร์ธานี และท่าเรือบ้านท่าไทร จ.สงขลา ขณะที่การพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่รองรับการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นการเฉพาะ ยังจำกัด

อยู่เพียงระยะของการศึกษาความเหมาะสมในการลงทุนและการออกแบบท่าเทียบเรือ ทำให้คาดว่า ณ สิ้นปี 2565 จะดำเนินการได้เพียงการปรับปรุงท่าเรือเดิมให้เป็นท่าเรือท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ขณะที่การพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่จะยังไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2564 การพัฒนาท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ เป็นการดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเรือสำราญ พ.ศ. 2561-2570 ซึ่งมุ่งศึกษาความเหมาะสมและสำรวจออกแบบท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ และท่าเรือยอร์ช เพื่อเชื่อมโยงระหว่างท่าเรือสำราญ และท่าเรือบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งโครงการส่วนใหญ่ เป็นการประสานความร่วมมือกับกรมเจ้าท่าในลักษณะการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาท่าเรือในพื้นที่ชายฝั่งทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามันเพื่อพัฒนาเป็นท่าเทียบเรือรองรับเรือสำราญขนาดใหญ่ โดยในปีงบประมาณ 2564 มีการพัฒนาใน 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่เกาะสมุย ชายฝั่งอันดามัน (จ.ระนอง จ.พังงา จ.กระบี่ จ.ภูเก็ต จ.ตรัง และ จ.สตูล) และบริเวณพื้นที่อ่าวไทยตอนบน (กรุงเทพมหานคร จ.สมุทรปราการ จ.ฉะเชิงเทรา จ.ชลบุรี) ทั้งนี้ การศึกษาความเหมาะสมในการพัฒนาท่าเทียบเรือใหม่ดังกล่าวดำเนินการได้ค่อนข้างล่าช้า เนื่องจากมาตรการจำกัดการเดินทางข้ามจังหวัดในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้การสำรวจลักษณะทางกายภาพและการศึกษาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวประกอบการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนดไว้

พื้นที่การปรับปรุงท่าเรือและการพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่กระทบต่อภาพรวมธุรกิจท่องเที่ยวและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวในอนาคต ทำให้การกำหนดมาตรการทางสาธารณสุขที่ชัดเจนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นประเด็นท้าทายที่จะสร้างอุปสงค์การเดินทางท่องเที่ยวในระยะต่อไปและส่งผลต่อเนื่องไปยังการตัดสินใจขยายท่าเรือในอนาคต นอกจากนี้ ประเด็นข้อจำกัดด้านสภาพภูมิประเทศ และการปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อการขยายตัวของท่าเรือเป็นอีกปัจจัยท้าทายสำคัญต่อการกำหนดกรอบนโยบาย การตัดสินใจขยายท่าเรือ และการตัดสินใจเข้าร่วมลงทุนของภาคเอกชนที่ส่งผลในทางตรงต่อการบรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนขยายท่าเรือที่ครอบคลุมการศึกษาค้นหาความต้องการและพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ จะเป็นข้อมูลที่ทวีความสำคัญมากขึ้นให้กับหน่วยงานนโยบายและนักลงทุนจะใช้เป็นกรอบในการตัดสินใจลงทุนภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เริ่มคลี่คลายในอนาคต ดังนั้น การเร่งดำเนินการให้ผลการศึกษาแล้วเสร็จโดยเร็วจากที่ต้องหยุดชะงักไปในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 รวมทั้งการเร่งสร้างความเชื่อมั่นทั้งต่อการเดินทางท่องเที่ยวและกิจกรรมส่งเสริมการลงทุนโดยการประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ จะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยแวดล้อมสำคัญในห่วงโซ่คุณค่าที่เป็นแรงผลักดันให้สามารถเข้าใกล้เป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้

050501

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

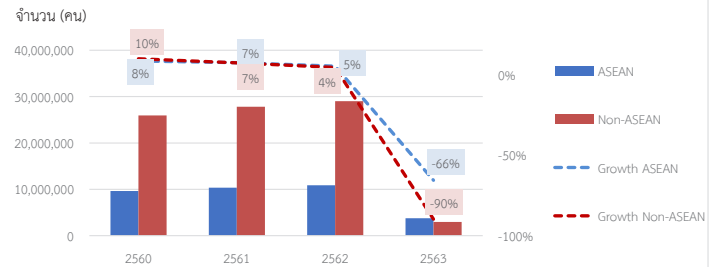
อัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางผ่านแดน
ระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน ขยายตัวร้อยละ 5

ประเทศไทยมีทำเลที่ตั้งเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน มีแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคกับชาติสมาชิกอาเซียน อีกทั้ง ยังมีระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุม ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญด้านการท่องเที่ยวที่ครบวงจร ทั้งนี้ เพื่อผลักดันการเป็นศูนย์กลางการเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในภูมิภาค ต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำและพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อตกลงและนโยบายด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง รวมถึง การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง และการพัฒนาตลาดเพื่อเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ในปี 2564 ประเทศไทยยังคงเผชิญกับประเด็นท้าทายที่สำคัญในด้านกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางระหว่างประเทศอาเซียน โดยพบว่ายังคงมีชาติสมาชิกอาเซียนที่มีข้อจำกัดในการยื่นคำร้องขอเดินทางเข้าประเทศ ซึ่งหากมีมาตรการทางกฎหมายที่สนับสนุนการเดินทางเข้าออกร่วมกัน จะช่วยให้ชาติสมาชิกอาเซียนสามารถเชื่อมต่อการเดินทางในภูมิภาคได้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันประเทศไทย ยังไม่มีการเก็บข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศ สมาชิกอาเซียนอย่างเป็นทางการเป็นระบบและครบถ้วน จึงพิจารณาเทียบเคียงจากข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยว ในภูมิภาคอาเซียนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยในปี 2563 ซึ่งเป็นปีที่ได้รับผลกระทบจาก สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนเดินทาง เข้ามาในประเทศไทยจำนวน 3.74 ล้านคน ลดลงถึง ร้อยละ 66 จากปี 2562 จึงอาจกล่าวได้ว่า

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย
ปี 2560 - 2563

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาคในช่วงปีที่ผ่านมาแนวโน้มลดลง ทั้งนี้ หากพิจารณาเปรียบเทียบกับ นักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่ประเทศในอาเซียนที่เข้ามาในประเทศไทย พบว่า มีจำนวนลดลงร้อยละ 90 ซึ่งมากกว่า การหดตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวในอาเซียน จึงแสดงให้เห็นว่าในช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของ เชื้อโควิด-19 การเดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน มีความสะดวกและมีศักยภาพ มากกว่าการเดินทางระหว่างประเทศในพื้นที่อื่น อย่างไรก็ตามหากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ เชื้อโควิด-19 ในประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้านไม่คลี่คลาย ประกอบกับมาตรการการเปิดพรมแดน ที่ยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจน อาจส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดให้จำนวนนักท่องเที่ยวเชื่อมโยง ขยายตัวร้อยละ 5 ได้

การดำเนินงานที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวผ่านทางกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค อาทิ แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) และแผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program : GMS Program) มีคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง ที่ประกอบไปด้วย ประเทศไทย กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และจีน ซึ่งภายใต้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มีความร่วมมือในการขับเคลื่อนเพื่อลดอุปสรรคและความท้าทายในการดำเนินงานฟื้นฟูและตอบสนอง ต่อผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ร่วมกัน ซึ่งให้ความสำคัญกับการฟื้นตัวทั้งทางเศรษฐกิจ และสุขภาพในอนุภูมิภาค

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญ แม้ว่าประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะรับการฉีดวัคซีนในปริมาณที่มากขึ้น สถานการณ์ในภาพรวมเหมือนจะผ่านพ้นจุดวิกฤตไปแล้ว ทั้งในมิติของจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่และจำนวนผู้เสียชีวิตที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอลงอย่างเห็นได้ชัด แต่มาตรการหรือนโยบายในการเปิดพรมแดนระหว่างประเทศในภูมิภาค ตลอดจนมาตรฐานด้านความสะอาดและปลอดภัยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) ที่ใช้ร่วมกันยังไม่แน่นอน จึงอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นท้าทายต่อเนื่องที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงอย่างชัดเจน ได้แก่ ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยง และกฎระเบียบการเข้าเมืองที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการเดินทางของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในอาเซียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในด้านกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ ประเทศสมาชิกอาเซียนควรมีการหารือและสร้างข้อตกลงร่วมกันด้านกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการเดินทางข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศ สำหรับการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายจากนโยบายภายในประเทศ หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนสถาบันการศึกษาควรมีนโยบายแบบรวมศูนย์และเชื่อมโยงกันหมด โดยภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเป้าหมาย แผนงาน และมอบให้แต่ละหน่วยงานร่วมกันให้เกิดการขับเคลื่อนที่เป็นเอกภาพ เพื่อให้การดำเนินนโยบายมีความสอดคล้องและสามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ ทั้งนี้ ต้องสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย เพื่อรองรับการฟื้นฟูและการกลับมาเติบโตอีกครั้งภายหลังการสิ้นสุดลงของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

เที่ยวบินขาออก Departures					เที่ยวบินขาเข้า Arrivals				
Airline	To	Flight	Departure	Remarks	Airline	From	Flight	Arrival	Remarks
via CHITTAGONG	CHITTAGONG	RX 787	18:00	DELAYED	PRUKET	PG 277	16:50	On-time	
HONG KONG	HONG KONG	AY 5114	15:40	On-time	SAMUI	WV 5832	17:00	On-time	
HO CHI MINH CITY	HO CHI MINH CITY	EK 7633	16:00	On-time	TRAT	PG 307	17:00	On-time	
PHUKET	PHUKET	VZ 306	16:15	DELAYED	MANDALAY	EK 4613	17:00	On-time	
HONG KONG	HONG KONG	SW 4475	16:15	On-time	RAY PYI DAW	QR 4443	17:00	On-time	
SAMUI	SAMUI	SW 4475	16:15	On-time	SHUAZHUANG	NB 3526	17:00	On-time	
CHANG MAI	CHANG MAI	WE 184	16:15	On-time	LAMPANG	WY 5845	17:00	On-time	
PHUKET	PHUKET	WE 275	16:15	On-time	JAKARTA	PG 4305	17:15	On-time	
SHANGHAI	SHANGHAI	BC 8758	16:15	On-time	KUALA LUMPUR	9W 4219	17:15	On-time	
YIN FUZHOU	YIN FUZHOU	CZ 7449	16:30	On-time	KRABI	LY 8427	17:15	On-time	
DANANG	DANANG	VZ 982	16:55	On-time	PHNOM PENH	KC 1835	17:20	On-time	
KUNMING	KUNMING	MJ 742	17:00	On-time	CHANG MAI	NH 5973	17:20	On-time	
HANOI	HANOI	LY 8245	17:00	On-time	HAT YAI	WE 283	17:20	On-time	
WENZHOU	WENZHOU	CA 744	17:00	CANCELLED	TAIPEI	CI 836	17:30	On-time	
HONG KONG	HONG KONG	PG 4585	17:00	On-time	HONG KONG	AY 5104	17:30	On-time	
SUKHOTHAI	SUKHOTHAI	GA 8884	17:00	On-time	SHANOUKVILLE	QD 381	17:30	On-time	
HONG KONG	HONG KONG	TG 608	17:00	On-time	XIAMEN	CZ 7442	17:35	On-time	
GUANGZHOU	GUANGZHOU	ZH 3951	17:00	On-time	SIEM REAP	OS 8991	17:35	On-time	
KUALA LUMPUR	KUALA LUMPUR	SJ 3936	17:00	On-time	VIENTIANE	EK 4617	17:35	On-time	
SAMUI	SAMUI	SJ 3936	17:00	On-time	HO CHI MINH CITY	TG 558	17:35	On-time	

Airline	From	Flight	Arrival	Remarks
abu DHABI	abu DHABI	EY 406	15:16	
abu DHABI	abu DHABI	GF 4603	15:16	
LAMPANG	LAMPANG	PG 294	15:55	
LAMPANG	LAMPANG	EK 4487	15:55	
HONG KONG	HONG KONG	PG 574	13:26	
HONG KONG	HONG KONG	AY 6008	13:26	
SAMUI	SAMUI	PG 574	13:26	
SAMUI	SAMUI	AY 6008	13:26	
AMSTERDAM	AMSTERDAM	BR 576	14:24	
AMSTERDAM	AMSTERDAM	TG 6385	14:24	
HONG KONG	HONG KONG	RX 786	15:25	
HONG KONG	HONG KONG	CX 653	14:42	
HONG KONG	HONG KONG	AA 3341	14:42	
HAMPHONG	HAMPHONG	VJ 905	14:34	
NAOYA	NAOYA	JL 737	14:10	
NAOYA	NAOYA	PG 4174	14:10	
DANANG	DANANG	VZ 968	14:30	
DANANG	DANANG	VJ 8965	14:30	
VIENNA	VIENNA	OS 025	14:20	
VIENNA	VIENNA	LH 6466	14:20	

Airline	From	Flight	Arrival	Remarks
abu DHABI	abu DHABI	WE 252	14:38	
abu DHABI	abu DHABI	TG 2282	14:38	
LAMPANG	LAMPANG	GE 075	14:16	
abu DHABI	abu DHABI	TG 601	14:16	
abu DHABI	abu DHABI	CZ 3081	14:16	
abu DHABI	abu DHABI	SU 7061	14:16	
SAMUI	SAMUI	PG 136	14:53	
SAMUI	SAMUI	MF 6804	14:53	
abu DHABI	abu DHABI	TG 416	14:58	
abu DHABI	abu DHABI	LH 0743	14:58	
abu DHABI	abu DHABI	WE 005	14:16	
abu DHABI	abu DHABI	TG 2055	14:16	
abu DHABI	abu DHABI	PG 830	14:32	
abu DHABI	abu DHABI	SU 3826	14:32	
abu DHABI	abu DHABI	TR 084	14:32	
abu DHABI	abu DHABI	BL 131	15:23	
abu DHABI	abu DHABI	VN 4294	15:23	
abu DHABI	abu DHABI	PG 994	14:38	
abu DHABI	abu DHABI	VN 3343	14:38	
abu DHABI	abu DHABI	VN 015	14:38	

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อยู่ใน 70 อันดับแรก ของอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน
ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดย Travel & Tourism
Competitiveness Index (TTCI)

มาตรฐานความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในปัจจัยสนับสนุนสำคัญด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ เนื่องจากความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นปัจจัยที่สร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางท่องเที่ยวในแต่ละจุดหมายปลายทาง ดังนั้น มาตรการที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต้องเร่งดำเนินการและให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎระเบียบหรือกฎหมายอย่างเคร่งครัด ตลอดจนต้องมีการเตรียมความพร้อมในการอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว พร้อมระบบรองรับการแจ้งเหตุและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที ประกอบกับต้องมีการสร้างความตระหนักรู้ในด้านความปลอดภัยของพื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสำหรับแจ้งเตือนภัยให้กับนักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ เป็นปัจจัยสำคัญที่หน่วยงานต้องเร่งดำเนินการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

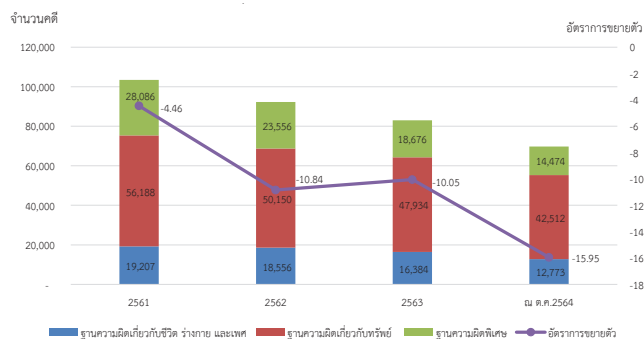

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564

สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ยังไม่มีการรายงานผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness Report: TTCI) ซึ่งเป็นดัชนีที่มีการจัดทำขึ้นทุก 2 ปี สำหรับในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวสามารถพิจารณาเทียบเคียงได้จากสถิติฐานความผิดปกติทั่วประเทศ ซึ่งใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า จำนวนคดีความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ณ เดือนตุลาคม ปี 2564 อยู่ที่ 69,759 คดี ลดลงจากปี 2563 ที่มีจำนวน 82,994 คดี หรือคิดเป็นอัตราการลดลงร้อยละ 15.9 และลดลงจากปี 2563 ที่มีจำนวน 92,262 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 10.05 สะท้อนให้เห็นถึงอัตราการเกิดคดีความผิดทางอาญาที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอัตราการเกิดของคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับร่างกายและทรัพย์สินจะมีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงถือว่าอยู่ในระดับที่สูงและส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมายังประเทศไทย ดังนั้น ในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 ยังคงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย

สถิติฐานความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ปี 2561 -31 ตุลาคม 2564

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา กรมการท่องเที่ยวได้ผลักดันมาตรการการท่องเที่ยวให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว หรือ Smart safety zone ซึ่งเป็นโครงการที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว โดยเป็นการสร้างความพร้อมให้กับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้สามารถปรับตัวและบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวไทย อีกทั้งเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการเปิดประเทศ กรมการท่องเที่ยวได้จัดทำหลักเกณฑ์ด้านความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว 5 ประเภท ได้แก่ พื้นที่ท่องเที่ยวเขตเมือง พื้นที่ท่องเที่ยวชุมชน พื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พื้นที่ท่องเที่ยวอำนวยความสะดวก และพื้นที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อช่วยป้องกันและดูแลนักท่องเที่ยวให้ปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สินตามโครงการ Smart safety zone พื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประเด็นสำคัญที่จะมีส่วนใช้ในการพัฒนาและยกระดับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว คือ การมีระบบการแจ้งเตือนความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวผ่านระบบสารสนเทศ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยในช่วงเวลาที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ดังนั้น การขาดความพร้อมของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยแจ้งเตือนภัยให้นักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ และทันสมัยจะเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยว เนื่องจากปัจจุบันการแจ้งเตือนความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวยังคงอยู่ในรูปแบบออฟไลน์ที่เน้นการแจ้งเตือนผ่านจุดบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ผู้คนติดตามข่าวสารและการแจ้งเตือนผ่านทางระบบออนไลน์ นอกจากนี้ประเทศไทยควรมีการจัดทำแพลตฟอร์มกลางที่ใช้ในการแจ้งเตือนข้อมูลด้านความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวได้อย่างทันทั่วถึงเมื่อเกิดสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวซึ่งจะส่งผลให้สามารถช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดเหตุได้

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย ในการบรรลุเป้าหมายให้นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น ภาครัฐควรยกระดับมาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวให้มากขึ้น มุ่งเน้นบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด อีกทั้งควรเร่งรัดการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในการแจ้งเตือนความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรบูรณาการการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาความปลอดภัยในการท่องเที่ยว พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ช่วยกันดูแลความปลอดภัยในการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ หากทุกภาคส่วนร่วมมือกันปฏิบัติก็จะช่วยยกระดับมาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่ดีขึ้นได้

050602

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

**โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวมีคุณภาพ
และมาตรฐานดีขึ้น**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม
ทางบกและทางน้ำ โดย Travel Competitiveness Index (TTCI) อยู่ในอันดับ 1 ใน 50

เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การลงทุน และการท่องเที่ยว สอดรับกับการพัฒนา
การเชื่อมโยงกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว
ทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ จำเป็นต้องอาศัยความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน
ในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย อาทิ บริการสาธารณูปโภค
ในแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว โครงข่ายการคมนาคมที่เชื่อมโยงและสะดวกสบาย
ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว โดยคุณภาพของโครงสร้าง
พื้นฐานของประเทศไทยส่งผลต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมทั้ง
การมีโครงข่ายการคมนาคมทางถนน ทางราง และทางน้ำ เชื่อมโยงการเดินทางระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ได้
โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยวสำคัญ

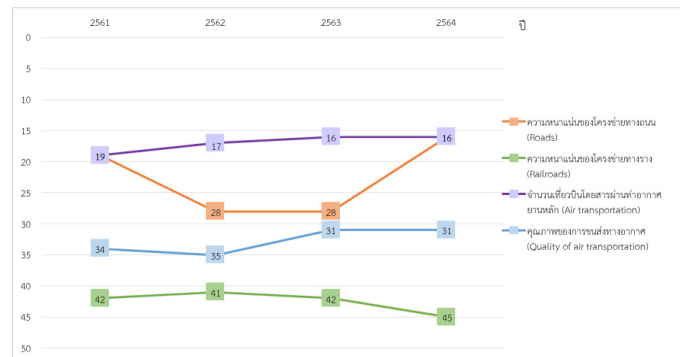

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางน้ำ โดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 72 และโครงสร้างพื้นฐานทางอากาศอยู่ในอันดับที่ 17 ซึ่งเป็นการจัดอันดับในปี 2562 เนื่องจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) มีการจัดเก็บและเผยแพร่ทุก 2 ปี โดยในปี 2563 – 2564 ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว จึงต้องเทียบเคียงสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดย International Institute for

Management Development (IMD) ซึ่งมีการจัดอันดับจากจำนวน 64 ประเทศทั่วโลก โดยประเทศไทยมีอันดับภาพรวมความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่อันดับที่ 43 (เพิ่มขึ้น 1 อันดับจากปี 2563) โดยมีปัจจัยย่อยประกอบด้วย (1) ความหนาแน่นของโครงข่ายทางถนน (Roads) อยู่ในอันดับที่ 16 (เพิ่มขึ้น 12 อันดับ) (2) ความหนาแน่นของโครงข่ายทางราง (Railroads) อยู่ในอันดับที่ 45 (ลดลง 3 อันดับ) (3) จำนวนเที่ยวบินโดยสารผ่านท่าอากาศยานหลัก (Air transportation) อยู่ในอันดับที่ 16 (อันดับเท่าเดิมจากปี 2563) (4) คุณภาพของการขนส่งทางอากาศ (Quality of air transportation) อยู่ในอันดับที่ 31 (อันดับเท่าเดิมจากปี 2563) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเทียบเคียงค่าเป้าหมายด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางทะเลโดย TTCI ที่กำหนดไว้ที่อันดับ 50 ในปี 2565 ที่ต้องยกระดับโครงสร้างพื้นฐานในระดับสูงนั้น ยังคงมีความเสี่ยงสูงในการบรรลุเป้าหมาย

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

อันดับ

ที่มา: IMD

การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวสำหรับเส้นทางคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มช่องทางในการรองรับนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย โดยในปี 2564 มีการดำเนินงานที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย อาทิ การบูรณาการความร่วมมือยกระดับถนนปลอดภัย การขับเคลื่อนแผนพัฒนาโครงข่ายทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองร่วมกับระบบราง MR-MAP จำนวน 10 เส้นทาง ระยะทางรวม 6,500 กิโลเมตร โครงการ Land Bridge ชุมพร-ระนอง เพื่อเชื่อมต่อระบบคมนาคม 2 ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย-อันดามัน โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางถนน 1 โครงการ งบประมาณ 32,220 ล้านบาท โครงการขนส่งทางบก 1 โครงการ งบประมาณ 2,864 ล้านบาท โครงการขนส่งทางราง 7 โครงการ งบประมาณ 476,154 ล้านบาท และโครงการขนส่งทางอากาศ 4 โครงการ งบประมาณ 5,716 ล้านบาท

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว แม้ว่าจะมีโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สะดวก สนามบินและโครงข่ายทางถนนเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยวสำคัญ แต่การดำเนินงานยังมีข้อจำกัดของการพัฒนาโครงข่าย และการสนับสนุนการท่องเที่ยวผ่านระบบรางในบางพื้นที่ รวมถึงการเชื่อมโยงระบบขนส่งสาธารณะเข้ากับแหล่งท่องเที่ยว แบบไร้รอยต่อระหว่างเมืองที่ยังคงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งที่ส่งผลกระทบต่อตัวชี้วัดในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมของประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย จากอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยที่ยังมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมายนั้น ในการดำเนินการระยะต่อไป ยังต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่เพื่อเชื่อมโยงโครงข่ายกับแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ เร่งรัดการดำเนินโครงการ “ตัวร่วม” เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ในการให้บริการขนส่งสาธารณะทุกรูปแบบ และพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เอื้อต่อการเดินทางเชื่อมโยงเมืองหลัก-เมืองรองอย่างไร้รอยต่อ ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง และเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวิเคราะห์ความต้องการในการเดินทางของนักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งที่มีอยู่เดิม และที่จำเป็นต้องสร้างใหม่ให้สามารถรองรับจำนวนและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมต่อไป

050603

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562

ปี 2563

ปี 2564

การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

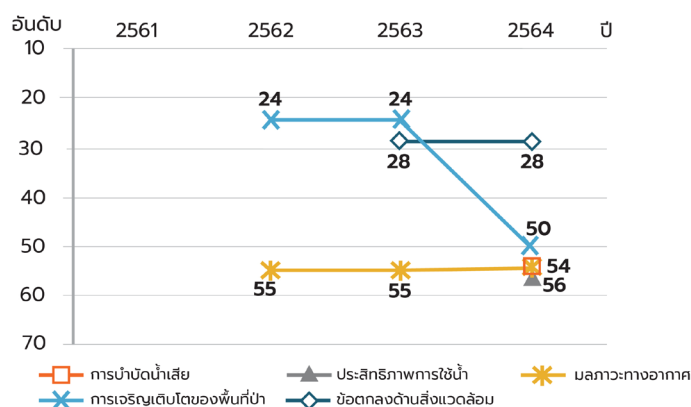
ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับขีดความสามารถด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ
อยู่ในอันดับที่ 110

การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่เพียงเป็นการสร้างความสุขในชีวิต แต่ยังสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักท่องเที่ยวและภาคีที่เกี่ยวข้องในการร่วมสร้างการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) เพื่อมุ่งเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และพื้นที่ชุมชน มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม อย่างไรก็ตาม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดนั้น ในช่วงที่นักท่องเที่ยวชะลอการเดินทางระหว่างประเทศ หน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญกับการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในระยะยาว โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและมีความปลอดภัย พร้อมรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่เพื่อให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเว้นระยะห่างทางสังคมด้วย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดย WEF ซึ่งเป็นการจัดอันดับในทุก 2 ปี พบว่าในปี 2562 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 130 ลดลงจากปี 2560 ถึง 8 อันดับ ซึ่งห่างจากค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในอันดับที่ 110 ถึง 20 อันดับ อีกทั้ง ยังมีปัจจัยที่ส่งผลในเชิงลบ และมีตัวชี้วัดที่ควบคุมยาก เช่น ค่าความเข้มข้นของ PM 2.5 ซึ่งถือเป็นความท้าทายในการบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ การจัดอันดับดังกล่าวมีการจัดเก็บ

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ที่มา: IMD

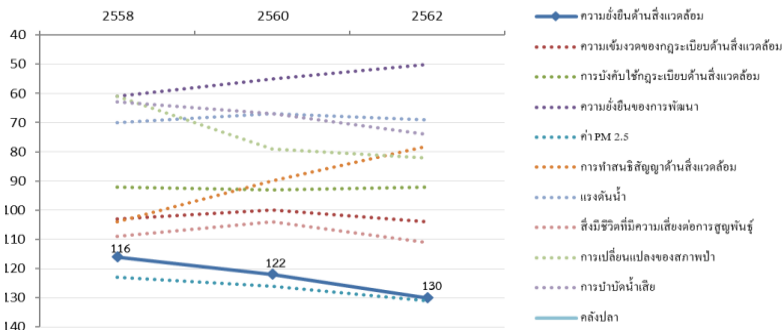
และเผยแพร่ทุก 2 ปี โดยในปี 2563 – 2564 ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล จึงต้องเทียบเคียงสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย (IMD) จากจำนวน 64 ประเทศทั่วโลก โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย (1) การบำบัดน้ำเสีย อยู่ในอันดับที่ 54 (2) ประสิทธิภาพการใช้น้ำ อยู่ในอันดับที่ 56 (3) ข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในอันดับที่ 28 (4) มลภาวะทางอากาศ อยู่ในอันดับที่ 54 และ (5) การเจริญเติบโตของพื้นที่ป่า อยู่ในอันดับที่ 50 อย่างไรก็ดี กระทรวงการท่องเที่ยว

และกีฬา โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ดำเนินโครงการพัฒนาและอบรมการตลาดการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (TAT Academy) จัดทำหลักสูตรการตลาดท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ นำร่อง 5 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยว ธุรกิจที่พักมัคคุเทศก์ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างสรรค์ รวมถึงการออกแบบสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่ทันสมัยและสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อหาของหลักสูตรการตลาดท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง รวมทั้งสามารถสร้างการตระหนักถึงการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบอันจะนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเทียบเคียงค่าเป้าหมายด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ที่กำหนดไว้ที่อันดับ 110 ในปี 2565 ประเทศไทยยังคงมีความเสี่ยงสูงในการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนทั้งผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว รวมถึงชุมชนท้องถิ่นเข้ามาร่วมกันส่งเสริมและลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ดำเนินโครงการพัฒนาและอบรมการตลาดการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (TAT Academy) จัดทำหลักสูตรการตลาดท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ นำร่อง 5 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยว ธุรกิจที่พัก มัคคุเทศก์ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างสรรค์ รวมถึงการออกแบบสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่ทันสมัยและสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อหาของหลักสูตรการตลาดท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง รวมทั้งสามารถสร้างความตระหนักถึงการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบอันจะนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI)

ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดย WEF

ที่มา: TTCI

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายของวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวอาจเกินความสามารถในการรองรับของพื้นที่ท่องเที่ยว ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจึงเกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และทำให้พื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้พักฟื้นตัวกลับสู่สภาพสมบูรณ์ตามธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในระยะต่อไป ควรสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวยังชะลอการเดินทางระหว่างประเทศ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว รักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับ และเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง โดยการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ท่องเที่ยว จัดระเบียบและมาตรฐานในแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นระบบและมีความปลอดภัย รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และผลักดันการดำเนินงาน อาทิ โครงการการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึงประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ ให้มีความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อการรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

